

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ben edebiyattan ibaretim

KAFKAOKUR

SAYI 44 · YIL 6 · EKİM 2019 · 10 TL

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

"Ama gerçek, aziz dostum, can sıkıcıdır."
Mehmet Ali & Akşamsefası

Albert Camus

Konu:

KAFKAOKUR

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi
"...ben edebiyattan ibaretim."
Franz Kafka

Aylık Edebiyat Dergisi | Sayı 44 - 10 TL
kafkaokur.com - konudukkan.com - instagram/kafkaokur - twitter/kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi: Kafka Okur Yayıncılık İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.

Genel Yayın Yönetmeni: Gökhan Demir - **Kapak ve Koordinatör:** Tülay Palaz
Editör: Merve Özdolap - **Sanat Yönetmeni:** Yeliz Akın - **Yayın Danışmanı:** Baran Güzel

Adres: Müeyyeczade Mah. Tatar Beyi Sok. No:24/B Beyoğlu, İstanbul
İletişim: editor@kafkaokur.com

ISSN: 2148-6824 **Yayın Türü:** Yerel, Süreli Yayın

Baskı: İleri Basım Matbaacılık Tek. [212] 454 35 10 Matbaa Sertifikası No: 33316

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş. [216] 585 90 00

Yazarlar

Anıl Mert Özsoy - Kemal Varol - Hakan Bıçkıcı - Cihat Duman - Soner Sert
Gonca Özmen - Merve Özdolap - Deniz Barut - Aslı Çam - Okan Çil - Anıl Durgut
Nazlı Yıldırım - Sefa Kaplan - Sıdal Yurt - Cem İşçiler - Mehmet Sait Aydın
Cansu Cindoruk - Gizem Demirel Vatandost - Ezgi Özsan - Aysu Altaş

İllüstrasyon, Fotoğraf, Kolaj, Poster

Tülay Palaz - Cansu Akın - Vardal Caniş - Bengisu Koyukan - Kürşat Acar - Eren Caner Polat
Sercan Tunalı - Yeliz Akın - Pelin Aysan - Timuçin Keleş - Nilay Adilim - Özge Cebeci
Başak Arslan - Ezgi Karaata - Ümit Ünal - Rabia Aydoğan - Güneli Sepici - Oya Başkaya

©Her hakkı saklıdır.

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar
elektronik ortamlar da dâhil olmak üzere
yazılı iznolmaksızın kullanılamaz.

Anıl Mert Özsoy

BİR DEVRİMCİ, BİR FİLOZOF, BİR YAZAR: ALBERT CAMUS

“Duygularımızı yalnız ölümün uyandırdığına dikkat ettiniz mi? Bizden yeni ayrılmış dostlarımızı ne kadar severiz, değil mi? Ağızları toprakla dolup hiç konuşmaz olmuş hocalarımıza ne kadar hayranızdır! Saygı o zaman çok doğal olarak gelir, belki de tüm yaşamları boyunca bizden bekledikleri o saygı. Ama biliyor musunuz niçin ölümlere karşı hep daha dürüst ve daha cömertizdir? Nedeni basittir! Onlara karşı bir yükümlülüğümüz yoktur.”

Tüm dünyayı etkisine almış kara, buhranlı bir yüzyılın başıydı. Rüzgârın yön­süz, saat­lerin zamansız kaldığı vakitlerdi. Akdeniz'in, Afrika'nın dış­lerinin sö­küldüğü, zulmün, sömür­rünün hat safhaya çıktığı o puslu ve “esmer” insanların yok sayıldığı günlerde doğdu Albert Camus. Tarihler 7 Kasım 1913'ü gösteriyordu.

Savaşlar, ülkeler, edebiyat ve kimsesizlik hayatının mihenk taşı­nı oluştura­ca­ktı Camus'nün. Yollara düşecekti. Gazetelerde yazacaktı, romanlarda hayatla ve ölümle tartışa­ca­ktı. Adını tüm dünya bilecekti. Kimisi büyük kalem diyecekti, kimisi hain, .. Kimisi dev­rime adanmış bir hayat diyecekti, kimisi lanetli bir komünist...

ERKEN ÖLÜM VE BABASIZLIK

Yoksul bir ailede büyüyen Albert Camus, babası Lucien'i 1. Dünya Savaşı'nda ilk Marne Çarpışması'nda kaybetti. Fakir bir ailenin çocuğu olarak zor bir çocukluk geçirdi. Emekçi bir anne ve felçli bir dayıyla yaşamaya başladı. Çocukluğunun büyük bir bölümü Cezayir'in Balcourt bölgesinde geçti. Dünyanın sancısını ilkin bu vakitlerde hissetmeye baş­ladı. Yaşadığı ülke­vi, sa­vaşı ve bir başına olma­yı sorgulamaya başladı. İçinde büyüyen bir

duyguyu aidiyetsizlik. Zihinden bir çıkış arıyordu. Bu günlerini ilk kitabı olan *Tersi ve Yüzü*'nde kaleme aldı. Camus, ilk gençliğinin geçtiği o iki oda bir salon evi, işçi mahallelerini içeren bir bakışla anlattı. Yaşamı, edebiyatını şekillendiriyordu ve Camus bunun ilk günlerden beri farkındaydı. Edebiyat akan bir şeydi, kendisini bu akışa bıraktı. Şekilden şekle girdi yazdıkları... Roman oldu, deneme oldu, uzun öykü oldu.

İŞÇİ MAHALLESİNDEN FELSEFEYE UZANAN YOL...

Camus, zihnindeki sorulara yanıt bulmaya kararlıydı. Bu yolun okumaktan geçtiğinin bilincindeydi. 1918 yılında ilkokula başladı. Hayatını değiştiren ve Camus'nün adını her seferinde saygıyla andığı öğretmen Louis Germain'in yardımıyla 1923 yılında liseye girdi. Camus, tam 34 yıl sonra dünyanın en prestijli ödüllerinden olan Nobel Edebiyat Ödülü'nü Germain'e ithaf edecekti.

Camus'nün okuma arzusunun yanında, onu hayata sıkı sıkıya bağlayan bir başka tutkusu da spordu. Yüzme, boks, futbol... Futbolun her zaman ayrı bir yeri oldu Camus'de. Kolektif bir spor olması sebebiyle Camus'nün hayatla kurduğu ilişkiyle de paralellik gösteren bir sporda futbol. Cezayir'in, Fransa'nın çoğu stadyumunda maçlar izledi. Fakat, yaşamı her daim ayağına dolanmaya devam ediyordu. Zor zamanlar, yıllar sonra kendisini fiziki olarak göstermeye başlamıştı. 1930'da vereme yakalandı. Sporu bırakmak zorunda kaldı. Yıllarca yaşadığı sağlıklı, derme çatma evden taşınması gerekmişti. Cemal Süreya'nın dediği gibi *bir kiracı evini sevmemeliydi* ama Camus gibi yaşadığı coğrafyayla, evle, mahalleyle sıkı sıkıya ilişki kurmaya çalışan yazarlarda bunun karşılığı farklıydı. Camus, içinde her zaman tazelik duran, hep büyüten ve büyümek için ne güneşe, ne suya ihtiyaç duyan depresyon filiziyle bir başına kalmıştı. Onun için alışmak zordu, tahmin ettiğimizden çok daha zor. Yalnız başına kalmak uğruna genç yaşlarda evini, ailesini terk eden Camus, bir süre Voltaire'in görüşlerini benimseyen ve kasaplık yapan bir akrabasıyla birlikte yaşadı. Hayatının devamında da peşini bırakmayacak olan geçim sıkıntısı gencecik yaşında karşısına çıkmıştı. Hayatının bu kısmında çeşitli işlerde çalıştı. Bir miktar birikim yaptıktan sonra akrabasının yanından ayrılarak yalnız yaşamaya başladı. Tek bir hedefi vardı ve ona ulaştı. Geri kalan hayatını şekillendirecek bir çatı olan Cezayir Üniversitesi Felsefe Bölümüne yazıldı. Yaşadığı ağır hastalık ve geçim sıkıntısından dolayı eğitimini ancak 1936 yılında tamamlayabildi.

Camus'nün edebi ve felsefi bilincinin oluştuğu bu yıllara damgasını vuran yine bir öğretmen oldu. Kendisi gibi edebiyata ve futbola düşkün olan Jean Grenier, Camus'nün sanatla ve düşünceyle olan ilişkisine yakından tanıklık etti. Camus, bu dostluktan beslendi ve üniversitede Plotinus ve Aziz Augustinus'un felsefi düşüncelerini referans alarak Yunan ve Hristiyan düşüncesi arasındaki ilişkiyi inceleyen tezini kaleme aldı. Kariyerine akademik alanda devam etmek isteyen Camus'nün önündeki en büyük sorun yine hastalığı oldu. Doçentlik sınavına aday oldu fakat hastalığının şiddetlenmesi sonucunda girişimi başarısızlıkla sonuçlandı. Her seferinde doğayla ilişki kurarak, buradan güç alarak hayata tutunmaya çalışan Camus bu zor günlerinde kendisini yine doğaya emanet etti. Çocukluğunun lirik rüyasıydı doğa. Geldiği ve gitmek istediği yeri. Doğa ile kurduğu ilişkiyi 1938 yılında yayınlanan *Düğün Gecesi* kitabında en ince ayrıntısına kadar anlatmıştı. Doğa, onun için Cezayir'in köy yaşamındaki lirik bir varoluştur. Yine ne zaman kendisini yalnız, hasta ve çaresiz hissetse doğayla bir bütünlük kurarak iyileşiyordu.

BİR İYİLEŞME BİÇİMİ: EDEBİYAT

Camus tüm bu olumsuzluk karşısında elbette edebiyata da tutundu. Kendisiyle özdeşleşen ve edebiyatın gizemli efsununa kapılan tüm kitaplarında hissedilen varoluşçuluk edebiyatının özünü oluşturdu. 1930'lu yıllarda ilgi alanını genişleten ve okuma pratikleriyle sanatı farklı alanlarına da yönelen Camus; Gide, Montherlant, Malraux gibi dünyada ses getirmiş çağdaş yazarların yanı sıra Fransız klasiklerini de derinlemesine okudu ve zorluklara, sümürlüyle mücadele eden ükürteci yazarların ükürteci yazarları ile - <https://rantey.org>

*Düşünmeye başlamak,
için için yenmeye
başlamaktır.
Bu başlangıçlarda
toplumun fazla bir
etkisi yoktur.
Kurt insanın
yüreğindedir.
Yürekte aramak
gerekir onu.*

Albert Camus

Sanatını politik hayatı da şekillendirdi. 1934-1935 yılları arasında Komünist Parti üyesi oldu. Bu üyelik çok uzun sürmedi ama Camus'nün siyasi bilincinde önemli bir yer tuttu ve hayatının son dönemlerinde kendisini adaya- çağı insan hakları savunuculuğunun alt yapısını oluşturdu. Camus'nün partiye katılma sebebi ilkin Marksist ve Leninist düşüncelerden daha çok İspanya'daki politik durumdan etkilenmesiydi. 1937 yılında Stalinist komünizm anlayışına kendisini uzak bulması ve Troçkistlikle suçlanması sebebiyle partiden uzaklaştırıldı. Camus, 1937 ile 1939 yılları arasında sosyalist yazılar kaleme aldı. 2. Dünya Savaşı'nın ilk zamanlarında pasifist bir tavır sergiledi. Paris'in Alman ordusu tarafından işgaline ve Gabriel Peri'nin idamına tanık oldu.

Camus, yine bu dönemde hayatında önemli yer tutan tiyatro için çalışmalar yapmaya başladı. İşçi mahallesinde büyüyen, yaşamının tüm evrelerinde hak ve emek mücadelesi içerisinde saf tutan Camus ilk tiyatro oyunlarını ortaya koydu. Bu oyunlar, İşçi Tiyatrosu'nda (Theatre du Travail) oynandı. Yalnızca yazmakla kalmadı; oyunlar uyarladı, yönetti. Fakat Camus'nün edebi başarısı kadar büyük ses getirmeyen oyunları yılmasına, mücadeleden uzaklaşmasına sebep olmadı. Bir süre sonra Grup Tiyatrosu (Theatre de l'Équipe) adını alan topluluk için 1944 ve 1945'te sahnelenen *Yanlışlık* (*Le Malentendu*) ve *Caligula* (*Caligula*)'yı kaleme aldı. Bu oyunlar seyirci nezdinde karşılık bulmasa da uyumsuzluk tiyatrosunun dönüm noktaları olarak tarihe kaldı. Camus, bu dönemde ülkesinin entelektüel hayatı içerisinde tanınan ve katkıları dikkate alınan bir isim oldu.

Camus, yılmadı ve çalıştı demistik. 1956 yılında Faulkner'in *Bir Rahibinin Ruhu İçin Dua* (*Requiem For a Nun*) adlı eserinden ve 1959'da Rus edebiyatının en büyük isimlerinden biri olan Dostoyevski'nin kaleme aldığı ve dilimize *Ecinniler* olarak geçen yapıtından yaptığı sahne uyarlamaları da döneminin entelektüel hayatına ciddi katkılar sundu.

CAMUS'NÜN AŞKLARI...

Başasının erken ölümü kuşkusuz hayatının dönüm noktalarından birisini oluşturuyordu Camus'nün. Bunun üzerine eklenen ekonomik sıkıntılar ve kendini arama ihtiyacı da kişiliğinin oluşmasındaki en temel faktörlerden biriydi. İçe kapanık, çoğu zaman buhranlı ve mücadele içerisinde bir hayat yaşamaya başlamıştı. Aşkın iyileştirici gücüne inandı. 1934 yılında Simone Hie ile evlendi. Fakat işler onun için yolunda gitmiyordu. Tüm dünyanın derin bir buhranda olduğu o günlerde karısı morfin bağımlısı olmuştu. Camus, aradığı huzuru burada da bulamamıştı. Yalnızlığı en derinine kadar hissediyordu. Karısının sadakatsizliğiyle karşı karşıya kalmıştı. Bağımlı ve güvensiz bir hayatı vardı. Bu evliliği çok kısa süre

“Özellikle, her zaman iyi karşılanan küçük bir söylev geliştirmiştim, eminim, alkışlayacaksınız bunu. Bu söylevin özü şu acıklı ve boyun eğer beyanda yatıyordu: Hiçbir şey değilim ben, bana bağlanmaya değmezdi, yaşamım başka yerdeydi benim, günlük mutluluktan nasibi yoktu bu yaşamın, oysa bu mutluluğu belki her şeye yeğlerdim, ama işte, iş isten geçmişti artık. Bu kesin sonuçlu gecikmenin nedenleri üzerinden esrar perdesini kaldırmıyordum, yatağa gizlerle dolu olarak girmenin daha etkili olduğunu bildiğimden.”

İçerisinde bitti. Geçim sıkıntısı çektiği bu günleri özel dersler vererek ve meteoroloji enstitüsünde çalışarak bir şekilde atlattı. Çocukluğunun ilk günlerinden beri yalnız ve sevgisiz kalan Camus, 1940 yılında bir piyanist ve matematikçi olan Francine Faure ile evlendi. Bu evliliği sonucu 1945 yılında Catherine ve Jean adında ikiz çocukları oldu.

GAZETECİLİK GÜNLERİ

Albert Camus yazıyı bir direnme biçimi olarak görüyordu. Kalemini her alanda cesurca oynatmanın bir sanatçı sorumluluğu olduğunu bilincindeydi ve tabiri caizse zerre korkusu yoktu. Yaşadığı zamanın tanıyıdı. Sansürün, zulmün, baskının tam karşısındaydı. İnsan olmanın tüm erdemlerini mürekkebinde, kalbinde ve sanatında taşıyordu. Kısacık yaşamına iki büyük dünya savaşı sığdırmıştı. Gazetecilik günleri tam olarak İkinci Dünya Savaşı'ndan önceki yıllara dayanıyordu. Tüm dünya büyük bir soykırımın eşliğindeydi. Camus, savaştan önceki iki yıl boyunca *Alger Republicain* gazetesinde köşe yazarlığı, yayın yönetmeni yardımcılığı, politika muhabirliği ve kitap eleştirmenliği gibi çeşitli görevlerde bulundu. Ülkesinde ezilen, etnik ve dini kimliğinden dolayı baskıya maruz kalan Kabiliya bölgesi Müslümanlarıyla ilgili olarak hazırladığı kapsamlı yazı dizisi döneminde gündem oldu ve büyük yankı uyandırdı. Camus, o günlerde gelecekteki hayatını inşa etmeye başlamıştı. Bu yazı dizisini yıllar sonra, *Actuelles 3* (1958) adıyla kısıtlatarak yayınlıyacaktı. Sosyalist bilince meseleye yaklaşan Camus'nün asıl amacı yaşanan felaketi tüm insani noktalarıyla kaleme alıp, çağına karşı sorumluluğunu yerine getirmektir. Nitekim öyle de oldu. 1954'te başlayan ve on binlerce insanın hayatını etkileyen Cezayir Savaşı'nın nedenleri bu makalelerin içerisinde yer aldı. Camus, tam tamına 15 yıl öncesinde sömürgecilğin halklar üzerindeki etkisini, Fransa'nın Cezayir halkına verdiği zararı ve ulusal tahribatı gördü. Camus, bu tavrını tüm yaşamı boyunca sürdürdü. Fransız işgaliyle başlıca

yetlerinin en etkin olduğu dönemleri yaşadı. Cezayir halkının kurtuluş mücadelesinin zafere ulaştığı günlere kadar da devam ettirdi. Bu tarihlerde Paris'in günlük gazetelerinden biri olan *Combat* gazetesinde genel yayın yönetmeni oldu. Burada sol siyasi çizgide, insan hakları temelli gazetecilik yaptı ve zulmü dünya basınına taşıdı. Burada yayımlanan en ünlü makalesi *Use of The Atomic Bomb in Hiroshima* oldu.

1947 yılında ise gazetenin ticari bir yapı kazanması sonucu yaşadığı hayal kırıklığı ve fikir ayrılığını gerekçe göstererek gazeteden ayrıldı.

YABANCI'NIN YAYINLANDIĞI GÜNLER

Camus, gazetecilik ve tiyatro faaliyetlerinin yanı sıra elbette edebi çalışmalarını da sürdürdü. İkinci Dünya Savaşı'ndan önce başladığı ve 1942 yılında yayımlanmasıyla tüm dünyada yankı uyandıran *Yabancı'yı* kaleme aldı. Burada yaşadığı coğrafyadan ve toplumsal yozlaşmadan hareketle hikâyesinin çatısını kuran Camus, sıkı bir adalet sorgusuna girişti. Camus, bir Arap'ın öldürülmesi sonucu hayatı değişen, toplumdan uzaklaşan ve kendisine dayatılan kalıba girmeyi reddeden başkahramanıyla, kitabın adıyla müsemma "yabancı" kavramının enine boyuna ele aldı. 20. yüzyılın hemen başında insanlığın geldiği durum ve yabancılığın yarattığı tahribatı farklı noktalardan ele aldığı romanında Camus, *Katip Bartleby*'ye selam gönderen bir varoluşsal sancıcıyı da metnin atmosferinde kuvvetli bir şekilde hissettirmeyi başardı.

Camus'nün hayatında ve eserlerinde, dünya edebiyatına ilkin Turgenev'in *Babalar ve Oğullar* romanıyla giren nihilizm düşüncesinin eleştirisi geniş yer tuttu. Yine bir 20. yüzyıl eleştirisi olan ve nihilizmi absürd olgusu bağlamında ele aldığı felsefi denemesi *Sisifos Söyleni*'ni aynı yıl yayımladı. Camus'nün edebi kişiliği kadar filozof kişiliği de gün yüzüne çıkmaya başlamıştı. Camus'nün Sisifos'u, "dünyanın saçmalığı", "hayatın anlamsızlığı" gibi burjuva ahlaki etradına karşı, "insanlığın en büyük düşmanı" olarak tanımlayan anlayışı tarih

ve edebiyat ekseninde eleştirirdi. Camus'ye göre, intihar fikri temel bir çelişki içeriyordu. İntihar eylemini gerçekleştiren kişi ne kadar da hayatın anlamsızlığı fikriyle kendisini motive etse de çelişkiye düşüyor ve bu eylemi sonucu hayata bir paye biçiyordu.

NİHİLİZM ELEŞTİRİSİNDEN VEBAYA...

Sisifos Söyleni'ndeki anlayış Camus'nün büyük eseri *Veba*'yı kaleme almasına giden yolu da araladı. Camus'nün unutulmaz karakterlerinden Doktor Rieux'un vebaya karşı verdiği amansız mücadele, yenilginin her daim gerçek ve tam karşısında durduğu anda bile kötüyü karşı çıkarak yaşama anlam katma ve içgüdüsel mücadelesi bu noktada felsefe ile edebiyatın kol kola yürüdüğü önemli bir başyapıt olarak tarihe kaldı.

Camus'nün *Veba* ile başlayan başkaldırı anlatısı felsefi yapıtı *Başkaldıran İnsan*'in doğmasına sebep oldu. Camus, başkaldırışı metafizik ve tarihsel biçimde ikiye ayırdı. "Dünyanın anlamsızlığı"na başkaldırmak ile herhangi bir tarihsel durumda, toplum için yapılan eylemi, kötülüğe karşı mücadeleyi, daha iyi bir dünya düzeni kurmayı amaçlamayı ayrı ayrı ele aldı. Camus, tarihsel başkaldırışı Fransız Devrimi'nden faşizm ve sosyalizme kadar inceledi. Camus'nün felsefesi ilk kez Nietzsche'nin fikirleriyle gelişen nihilizm düşüncesine cepheden karşı çıkan ve bunu felsefi yoldan yapan en önemli çağdaş görüşlerden biri oldu. Bu açıdan varoluşçuluk ile benzer özellikler taşısa da bir akıma bağlanamayacak farklılıklara sahipti.

SARTRE İLE GEÇEN GÜNLER...

Camus, savaşın ardından Paris'teki Café de Flore'de Sartre ve arkadaşları ile ilişki kurdu. Komünizm üzerine eleştirilerinden dolayı çevresi tarafından dışlandı ve onlardan uzaklaştı. Yine bu yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'ndeki birçok yerde Fransız varoluşçuluğu üzerine seminerler ve dersler verdi, konferanslara katıldı. Bir türlü tam olarak iyileşemeyen Camus, 1949 ile 1951 yılları arasında bu derslere ara vermek zorunda kaldı. İçine kapanan ve düşünce sisteminde köklü değişiklikler üzerine çalışan Yazar, 1951 yılında düşünce yapısının Sartre'dan tamamen ayrıldığını ortaya koyduğu ve sol-sosyalist aydınların büyük tepkisini çeken *L'Homme Revolte*'yi yayımladı. Camus için yol ayrımı artık netleşmişti.

NOBEL'E UZANAN YOL...

Albert Camus için o gün gelip çatmıştı. Savaşlar, siyasi mücadele yılları, denemeler, gazetecilik günleri... Tarihler 1957 yılını gösterdiğinde Camus gencecik bir düşünür ve yazar olarak dünyanın en prestijli edebiyat ödüllerinden olan Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Camus, henüz 44 yaşındaydı ve hayli erken denebilecek bir yaşta tüm dünyada hatırı sayılır bir ödülle onurlandırılmıştı. Törende yaptığı konuşmada kendine özgü mizacıyla "Ödül komitesinde olsaydı, oyunu Andre Malraux'a vereceğini" söyledi. Sanatçı ve Çağı adını verdiği konuşmasında Camus, şunları söyleyerek insanlığa olan sorumluluğunu bir kez daha tüm dünyaya hatırlattı:

...Ben sanatım olmadan yaşayamam. Ama hiçbir zaman onu her şeyin üzerinde tutmadım. Fakat ona ihtiyacım var, bunun nedeni onu dostlarımdan ayıramayacak olmam; sanatımın yaşamama izin vermesi; ona başvurmaksızın şimdiki düzeyde yaşamamın mümkün olmaması. Sanat, çok sayıda insana, ortak keyiflerin ve acıların imtiyazlı bir resmini sunarak, o insanları heyecanlandıran bir araç. Sanat, sanatçıyı, toplumdan uzak kalmaya mecbur kılar, onu en mütevazı ve en evrensel gerçeğe tabi kılar. Çoğu zaman, kendini toplumdan farklı hissettiği için sanatçı gibi yaşamayı seçen kişi, bir süre sonra, eğer toplumun geri kalanına benzediğini kabul etmezse, ne sanatını ne de farkını koruyabileceğini görür. Sanatçı kendini, onusuz yapamayacağı bir güzelliğe ile kendini koparamayacağı toplum arasında bir yerde konumlandırır. İşte, bu yüzden gerçek sanatçılar hiç kimseyi ve hiçbir şeyi hor görmezler. İnsanları yargılamaktan ziyade, anlamakla yükümlüdürler. Bu dünyada, bir yandan gerçekleri, Nietzsche'nin kelimeleriyle, hâkimin değil, yara-

Canaklar

Canaklar

tıcının hükmettiği o toplumun tarafını tutarlar; bu yaratıcının işçi veya entelektüel olması ise onun için fark etmez.

Aynı sebeple, yazarın rolü zor görevlerden muaf değildir. Tabiatı gereği, yazar kendisini tarih yazarların hizmetine sunamaz; o, tarihten zarar görenlerin hizmetindedir.

Yazarın, silah arkadaşlarıyla paylaştıklarından başka hiçbir iddiası yoktur. Kırılan ama inatçıdır, adaletsiz ama adalet konusunda coşkuludur, diğer insanların nazarında işini utanç ya da gurur duymadan yapar, keder ve güzellik arasında bölünmekten vazgeçmez ve kendini bu ikili varoluştan sıyrıp, tarihin yıkıcı anlarını ortaya seren ürünler yaratmaya adar. Böyle birinden kim kesin çözümler ve yüksek bir ahlak bekleyebilir ki? Gerçek gizemli, güvenilmez ve her zaman fethedilmeye hazırdır. Özgürlük tehlikeli, onunla yaşamak zordur, ancak bir o kadar da mutluluk vericidir. Bu iki hedefe doğru, acıyla ve azimle ve yol boyunca yapacağımız hataların önceden farkında olarak yürümlüyoruz.

CAMUS'NÜN İNSAN HAKLARI MÜCADELESİ

Camus, 1950 yılında kendisini insan haklarına adadı. 1952 yılında Birleşmiş Milletler, faşist Francisco Franco diktatörlüğündeki İspanya'yı üyelige kabul ettiği için UNESCO adına yaptığı çalışmalara son verdi. Sovyetlere karşı sert eleştirileri olan Camus, idam cezasının kaldırılması yönünde mücadele yürüttü.

Camus, 4 Ocak 1960 yılında arkadaşı ve yayıncısı Michel Gallimard ile geçirdiği trafik kazası sonucu hayatını kaybetti. Camus, daha önceki yıllarda yaptığı bir açıklamada en absürd ölüm şeklinin araba kazası olduğunu söylemişti. Yazarın ölümünün ardından palto-sunun cebinden kullanılmamış bir tren bileti çıkması, onun son anda karar değiştirerek arabayla yolculuk yapmayı tercih ettiği yönünde fikirlerin ortaya çıkmasına neden oldu. Camus ölümünün ardından Lourmarin Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Camus'nün ölümünün ardından kaza mahallinde bulunan otobiyografi niteliğindeki notları kızı Catherine tarafından 1995 yılında *Le Premier Homme (İlk Adam)* ismiyle yayımlandı.

ÜLKESİNDE 'YASAKLI' BİR İŞİM

Camus 1940'ta genç bir gazeteci olarak Paris'e yerleştikten sonra ismi bilinen bir yazar haline gelmişti. Ama bulunduğu ülkenin entelektüel hayatına ciddi katkılar sunsa da hiçbir zaman gerçek anlamda kabul görmedi. Fransa'nın aristokrat, burjuva kökenli solcu yazarları da aydınları da Camus'yü kendi içlerine almaktan ve parlamasını kabullenmekten imtina ettiler. Bunun elbette birçok sebebi vardı ama en başta o bir sömürge vatandaşıydı ve hep tek başına, dimdikti! Daha ilk gençlik günlerinde herhangi bir sınıfsal zümreye ait olmak istemediğini hayat mücadelesinde göstermiş ve buna uygun bir konum almıştı. Ceza-yırlıydı ama Arap değildi. Bu kimlik farklılığı halkın gözünde 'sömürgecilerin ülkemize getirip yerleştirdiği bir aydın' olarak yaftalanmasına ve mesafeye karşılanmasına neden oldu. Dahası, Cezayir'in Fransız sömürgecilikinden kurtuluş mücadelesinin başladığı günlerde de ülkesinin en çok eleştirilen isimlerinden oldu. Siyasi tutumu da burada etkili olmuştu. Halkın sorunlarını yıllar evvel gören ve bunun üzerine makaleler yazan Camus, Cezayir'in özgürleşmeye ve bağımsızlığa giden yolunda Araplarla yarı-Cezayirli Fransızları uzlaştırmayın barış ve demokrasi için çok önemli bir adım olduğu düşüncesindeydi.

Hümanizmle de suçlanan Camus'nün adı bugün hâlâ 'yasaklı' olarak algılanıyor. Cezayir'de günümüzde bir Albert Camus sokağı yok, resmi olarak adı anılmıyor. Hatta Cezayir'in Arap edebiyatçı ve aydınları da siyasi fikirlerinden dolayı Camus'nün adını zikretmekten çekiniyor.

Romancı, filozof, tiyatro yazarı... Sosyalist bir devrimci, koyu bir milliyetçi...

Bu dünyadan bir Albert Camus geçti.

Bütün kederleri ve acılarıyla

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

ROMANIN SIKILMIŞ DIŞLERİ

Chuck Palahniuk'un, ilk kez yayımlandığı 1996'dan beri bir yeraltı klasiği olarak anılan *Dövüş Kulübü* adlı romanı, yeni bin yılın eşiğinde geçen bir anti-ütopya öyküsünü, bir şirketin sigorta departmanında başkalarının zarar ziyanlarıyla uğraşırken kendi hayatının sigortasıyla ilgilenmeye pek zamanı olmamış, uykusuzlukla boğuşup duran, ruhu bölünmüş, ancak benliğindeki yarılmayla dünyayı anlayabilen etkili ve fazlasıyla konuşkan bir kahraman üzerinden anlatır. Aynı zamanda romanın anlatıcısı olan bu fazlasıyla gevezeli ses, bir süre sonra gerek ilginç hikayesi gerekse de türün tüm örneklerinde görülen görkemli sap-tamalarla dikkat çeker. Yine de kitabın bu denli öne çık-masında, sinema uyarlamasının hakkını teslim etmek gerekir. Kitap yayımlandıktan üç yıl sonra sinemaya uyarlanır. Benzerlerinden farklı bir biçimde, sadece finaldeki minik tercih dışında, nerdeyse kitabın tamamına sadık kalınır filmde. Fazlasıyla etkili bir roman, aynı derecede görkemli bir filme dönmüşür. Bir hikâye, tıpkı ana hikâyede olduğu gibi, edebiyat ve sinema arasında ikiye bölünür. Lakin iki hikâyeye de giderek tek bir hikâyeye dönmüşür toplamda: Yaşadığı hayattan nefret eden, insanı yakınlığı birbirinden ilginç topluluklarda arayan, tüketim kültürünün doğurduğu rekabet dünyasına ve başkalarına olduğu kadar kendisine de düşman, hep arayan, bekleyen, uman, durmadan dışlerini sıkan, öfkeli olduğu kadar karanlık bir alaya da göz kırpan bir kuşağın hikâyesini okur/izleriz.

Chuck Palahniuk, *Dövüş Kulübü*'nün hemen başında, ağzına sokulmuş bir tabancayla ölmek üzere olan bir kahramanla, bütün hayatı bir baba ve tanrı aramakla geçen Jack Narrator'la tanıştırmış bizi. Ateş etmek için geri sayım sürerken de her şeyin müsebbibi bir başkasıymış gibi, Tyler Durden çıkar sahneye. Tabii ki, bütün hikâyenin tepetaklak olmasında büyük payı olan kadın kahraman Marla Singer da belirir çok geçmeden. Hikâye, tamamlanmadığını, henüz

anlatacakları olduğunu hatırlatırcasına başa sarmaya başlar. Tüketim kültürünün uyuturucu etkisinden kurtulma-nın yolunu fiziksel acıyla tanışmakta arayan bir felsefenin temsilcisi olan Tyler Durden'la tanışırız böylelikle. Gecenin geç saatlerinde bar bodrumlarında toplanan gizli bir dövüş kulübü ülkenin dört bir yanını sarmakta, ağ gibi tüm ülkeyi ele geçirmeye başlamaktadır ve bir tür yarı ilah olarak resmedilen Durden, bu kulübün lideridir. Romanın kahramanı Jack Narrator'u, Tyler Durden'in peşinde kendinden arınma çabası içinde okurken bir yandan da tuhaf bir ilişkiye tanıklık ederiz. Tyler Durden, Marla'ya aşiktir. Marla, romanın kahramanı Narrator'u istemektedir. Narrator'un tek isteği ise yalanlar ve mutsuzluklarla dolu bir dünyaya kendi yön-temleriyle saldıran, yarı çılgın bir kurtarıcı figürü olarak resmedilen Tyler Durden'dir. Yazar, *Dövüş Kulübü*'nde, René Girard'ın, *Romantik Yalan ve Romansal Hakikat*'te şemasını çizdiği türden bir Üçgen Arzu şeması kurar sanki: Ben onu seviyorum, çünkü diğeri de onu seviyor! Ben her şeye düş-manım, çünkü diğeri de her şeye düşman!

Lakin, tam da bu şemaya uygun çizildiğini sandığı-mız hikâyenin böyle olmadığını, gerçekte ortalıkta kimse-lerin olmadığını, her şeyin Jack Narrator'un bölünmüş zih-ninde olup bittiğini fark ederiz çok geçmeden. Girard'ın birçok Dostoyevski romanına tastamam oturttuğu ve sanki biraz uğraşılsa *Dövüş Kulübü*'ne giydirebilecek Üçgen Arzu şeması bozulurken geriye bir tek Narrator ve onun bölün-müş benliği kalır. Toplum düzenine ve onun bir parçası olan tüketim kültürüne karşı çarpıcı bir üslupla yazılmış, karanlık bir mizahla desteklenmiş, zehir zemberek bir romanla baş başa olduğumuzu fark ederiz. Geri sayım tek-rar başlar. Roman, başladığı yere geri döner. Artık susma-mız gerektiğini anlarız. Çünkü, "*Dövüş Kulübü*'nün birinci kuralı Dövüş Kulübü hakkında konuşmamaktır!"

YERALTINDAN KROŞELER

Yayımlandığı gibi bir yeraltı klasiğine dönmüş *Dövüş Kulübü* (Palahniuk, 1996), sadece üç yıl sonra filme uyarlandı (Fincher, 1999). Romana epey sadık hatta belki biraz fazla sadık bir uyarlama oldu bu. Öyle ki film boyunca karakter anlatıcı bize olan biteni üst ses olarak aktarıyordu. Kitaptan satırlar okuyarak.

Çokuluslu bir otomobil firmasında hasar raporları tutan, endüstrinin kimliksizleştirdiği ve metalaştırdığı anlatıcı Jack, bir uçak yolculuğunda Tyler Durden'la tanışır. Tyler, evinden atılan Jack'i kendisine taşınmaya davet eder. *Dövüş Kulübü* resmi olarak kurulur, ilk ödevler verilir. Jack zamanla bağımlısı olduğu, terapi amaçlı destek gruplarında bulamadığı sıfayı burada bulur. Fiziksel acı, ona var olduğunu hatırlatmıştır. Ancak zamanla anlatıcı Tyler'in otoritesini sorgulamaya başlar. Bir noktada Tyler yok olur. Bir arkadaşının ölmesi üzerine Jack projeyi durdurmaya çalışır da *Dövüş Kulübü* organizasyonlarının dünyanın her yerinde harekete geçtiğini öğrenir. Ve finalde Jack, Tyler'in kendi alter-egosu olduğunu öğrenir.

Tyler, Jack'in "öteki ben'idir. Jack'in toplumsal düzenin dışına çıkan her türlü isteğini, arzusunu ve şiddet eğilimini o üstlenmiştir. Bu açıdan Franz Kafka'nın *Dönüşüm*'ündeki böcek gibidir. Adına iş bölümü denen kapalı devrenin dışına çıkabilmenin tek yolu bu dönüşümdür. Tyler, Jack'in moderniteden kaçış aracıdır. Tabii Brad Pitt şeklinde olduğu için böceğe göre çok daha havalıdır.

Böylece iki arkadaşın çatışması, anlatıcının iç çatışmasına evrilir. Anlatıcı persona' ise, Tyler Durden engellediğimiz her şeyi yapmak isteyen denetimsiz bir varlık olan "gölge'dir. Tıpkı Mr. Hyde gibi. Bu dönüşümle birlikte anlatıcı da tipik bir güvenilmez anlatıcıya dönüşür. Tyler Durden'in mazoist bir çıkış fantezisi olduğu ortaya çıkmıştır. Dostoyevski ile başladığı kabul edilen yeraltı mazoizminin tipik belirtisi olan ruhsal ikiye bölünme devrededir. Bu ruhsal bölünmeyi tetikleyense Marla Singer olmuştur: Çoğu alter-ego anlatısında olduğu gibi, ana

karakteri ezerek içinden her açıdan daha aktif bir kişilik çıkararak femme fatale. Kemal Varol'un da belirttiği gibi "hikâyenin tepetaklak olmasında büyük payı olan kadın kahraman".

Dövüş Kulübü'nde dinlerin yayılışına, özellikle de peygamberlik olgusuna göndermeler de vardır. Sonlara doğru Tyler'i kimsenin görmediği ama herkesin ona saygı duyduğu, onun koyduğu kuralları sorgulamadan benimsediği ve ibadet havasında sürdürdüğü bölümlerde ortaya çıkar bu durum. Anlatıcı Tyler'i tanıdığını söyleyince herkes onunla el sıkışmak için kuyruğa girer. Bu kısımlar kitapta daha belirgindir: "Bunlar hep Tyler Durden doktrinleri. Ben uykudayken küçük kâğıt parçalarına karalanan, sonra işyerinde yazmam ve çoğaltmam için bana verilen sözler."

Ayrıca işin tasavvuf ve/veya New Age dinler boyutuyla da karşılaşmak mümkündür: Ben Tyler'in ağzıyım. Ben Tyler'in elleriyim. Kargaşa Projesi'ndeki herkes Tyler Durden'in bir parçası ve Tyler da oradaki herkesin bir parçası.

Olan bitenin kompo teorilerine göz kırpan bir yanı da vardır. İlk kuralı, hakkında konuşmamak olan kulüp üzerinden, dünyayı yönettiği iddia edilen gizli örgütlere gönderme yapılır. Tyler'in sinema makinisti olup filmlerin arasına pornografik sübliminal parçalar atması, garsonluk yapıp gıdaların içine etmesi, hedeflerine verdikleri ismin "kargaşa projesi" olması, yanlış bilgilendirme çalışmaları yapmaları gibi durumlar gizli örgütlerin başrolde olduğu kompo teorilerinin bildik temalarını çağırır. Medya ile zihin kontrolü, gıdaların genetiğiyle oynayarak nüfus kontrolü, kaostan düzen yaratma odaklı asırlık proje, kontrollü ifşa belgeleriyle hedef şaşırtma gibi. Bir tür anti-elit grup olan *Dövüş Kulübü*, aynı yöntemlerle, karşı örgütlenmeye soyunmuşur denebilir.

Bazı bölümleri biraz anlatımcı ve didaktik olsa da *Dövüş Kulübü*'nün fazlasıyla göndermesi ve çağırması olan, kitle kültürü eleştirisi yüklü bir neo-noir klasiği olduğunu kabul etmek gerekir.

ŞİİR BAYRAĞI II

5 Şubat 1887'de, Cağaloğlu'ndaki ahşap bir köşkün alt katında bulunan içi kitaplarla dolu olan çalışma odasında yakışıklı bir edebiyatçı çeşitli kişi ve kurumlara gönderilmek üzere intihar mektupları yazıyor. Bir kısmını ikindi vakti postaya vermiş bile. Bir ara gaz lambasının fitilini yukarı kaldırıp kaldırmamakta tereddüt ediyor. Fakat aynı tereddüttü tuvalete gitmek konusunda göstermiyor, gidiyor, ellerini yıkayıp masaya geri dönüyor. Sulandırdığı kokaini enjektör yardımıyla önce sol bilek atardamarının altına, sonra sağ bilek atardamarının altına sıringa ediyor. En son boynundaki aort atardamarına. Bir yandan da ölümün nasıl duygular yaşattığını kaydetmek için hazır ettiği kalemle kâğıda bir şeyler yazmaya başlıyor. Bir ara kapı çalınca da gelen kişiye çalışması gerektiğini söyleyerek kapıyı açmıyor. Kokain ile uyuşturduğu bölgelerin altındaki damarları ustura ile kesip kanın akışını seyre koyuluyor. Kan akışını hızlandırmak için de ara ara kollarını sallamayı ihmal etmiyor bu arada. Başı masaya düşüyor. Sabah cesedini buluyorlar. Dönemin gazetesi *Tarık*'ten okuduğumuz kadarıyla ölüren yazdığı kelimeler şunlardan ibaret: "Ameliyatımı icra ettim, hiçbir ağrı duymadım. Kan aktıkça biraz sızlıyor. Kanım akarken baldızım aşığıya indi. Yazı yazıyorum, kapıyı kapadım diyerek geriye savdım. Bereket versin içeri girmede. Bundan tatlı ölüm tasavvur edemiyorum. Kan aksın diye hiddetle kolumu kaldırdım. Baygınlık gelmeye başladı..."

Dünya tarihinde vuku bulmuş bu en korkunç ve iç karartıcı olayın faili Beşir Fuat'ın (32) dönemin ünlü aydını Ahmet Mithat Efendi'ye gönderdiği mektup ise edebiyat tarihinde günümüze gelen en garip metinlerden biridir. Yazar, burada şairlere ve şair meclislerine öylesine ön yargı ile yaklaşıyor ki en meşhur intikam filmlerinde bile böyle sahnelere rastlamak mümkün değildir. Yazdığı mektuplarda intiharı ile ilgili çeşitli sebepler açıklayan ve yakınları tarafından da bazı nedenlere dayandırılan bu intiharı peşine düştüğümüzde, geçen yazıda İlhan Şevket Aykut bahsinde ele aldığımız temsil meselesine varırız. Fuat da Aykut gibi bir şeylerin kendisini temsil etmesini istememiştir, temsil olmuştur. Açalım.

Ahmet Mithat'a yazdığı mektupta naaşının kadavra yapılması, son yazıları ile ilgili matbaaya uyarı ve intihar sebeplerinin yanı sıra şairleri hedef alan acayip cümleleri vardır. Burada âdetâ şairleri hedef alarak şiir kamusuna hatta söyleyelim edebiyat ortamına resmi bir saldırı gerçekleştirilmiştir. Fuat evvelâ intihar ederek polemiklerden kaçtığı iddia edilmesin diye son polemiklere cevap verebilmek için intiharını bir hafta geciktirdiğini yazmıştır. Bu ciddi bir ön yargıdır. Dönemin şairleri ile girdiği estetik tartışmalarda daha pozitivist bir taraftan yaklaştığı için sözüne itimat edilmemiştir. Bunu kafaya takan Fuat ise çeşitli bilimlerden getirdiği örneklerle edebi tartışmaların kalitesini arttırmıştır. Yine anlaşılmanınca kendisini bu "cahillerin" ortasında oldukça yalnız hissetmiştir. Mektubun dikkat çeken başka bir yönü de bilimsel makale yazmanın şairlerin kafiye ve vezin ile yaptıklarından daha zor bir iş olduğunu iddia ederek onları basitlikle suçlaması. Yetmemiş olacak ki en son şu sözlerle şairlerin olabildiğince ödleik kişiler olduğunu belirtmiş: "Damar kesmede her zaman damarı sıkıca tutarak yaşamı koruyabilmek mümkün olduğu halde kendimi öldürme azmimden dönmeyeceğim. Şairler sözle pek çok kahramanlık satarlar; fakat fiiliyata gelince böyle bir metanet göstereceklerinden pek emin değilim. Çünkü şu intihar, beyne bir tabanca sık-mak, kendini asmak veya suya atılmak gibi değildir. Onlara bir kere teşebbüs edince onu men etme tercihi elden gider." Rahmetli Fuat'ın bu satırlarda iyice ergenleştiğini görmemek mümkün değil. Fakat yine de tavidır bu. Ölümü aracılığı ile karikatürize olmuş şiir ortamına bir mesaj vermek bile büyüklük emaresidir diyoruz.

Mektubun üslubu da oldukça serttir, şiirsel demiyorum sert diyorum. Şiirsel kelimesi artık oldukça salya sümük bir kelime gibi geliyor bana. Mektup, "Mezardan bir seda" diye başlıyor. Yani kendimizi zavallı Ahmet Mithat'ın yerine koyduğumuzda ölen birinin mezarından yükselen sesini duymamak mümkün değil âdetâ. Mektup ilerleyip yukarıda bahsettiğimiz yerleri geçtikten sonra kendini nasıl öldüreceği bahsine geliyor. Giriş paragrafında bahsettığımız damar kesme ve sair şeyleri uzun uzun anlatıyor ve şunu ekliyor: "Âdetâ bu fikri,

Şairler sözle pek çok kahramanlık satarlar; fakat fiiliyata gelince böyle bir metanet göstereceklerinden pek emin değilim.

Beşir Fuat

Bengül Koyuncu

yaz gelirse Kağıthane'ye gideceğim gibi telakki ettim." Dehşetengiz planını böyle basit bir vakaya indirgemesi tüyler ürperticidir.

Konu iyice dağılıyor, bu mesele ile uğraşırken yaşananları tahayyül etmem bir yazar olarak beni de etkiliyor. Fakat yazılarımı, ritim bozulmasın diye tek seferde yazmaya çalışmam beni bu yazıda tutmaktadır. Öncelikle intiharı düşünelim. Bir bilincin yarılması, geçici kaybı mümkündür. Bilinci yarılan kişilere deli deriz. Trafik kazasında kafası giden birine de yaralı/ komada/ durumu kötü deriz. Fakat bilincin kendini yok etmesi doğaya aykırı bir durumdur. İnsan denen bilinçli hayvan yaşamını devam ettirecek makinelerle doldurulmuştur. Buna dürtü deriz. Hatta yaşama dürtüsü ölüm korkusunu bile doğurmuştur. İnsanın en büyük korkusu ölmektir. Bu sebeple insanın telef-i nefsi yani kendini telef etmesi eli ayağı olmayan bir masaüstü bilgisayarın kendi fişini çekebilmesi gibidir. Bu sebeple uzmanlar genellikle sinirsel bir hastalığın neticesi olarak değerlendirirler intiharı. Kısacası bir zayıflık olarak görürler. Ne dersek diyelim bir kişinin böyle bir şeye karar verip bunu uygulamaya koyması gerçekten hayranlık uyandıracak bir şeydir. İçten içe merhumun cüretini takdir ederiz. Hele arkasında iyi bir şeyler bırakmışsa o şeylere sahip çıkarız. Beşir Fuat ve İlhan Şevket Aykut hiçbir şey söylemeden, aniden kendilerini öldürselerdi benim umurumda bile olmazdı intiharları. Çünkü 2013 yılında kendisini Galata Kulesi'nden atan bir gençin yerdeki kırık anahtarlıklarının

ve kanının bir çöpçü tarafından süpürüldüğünü gördüm. O gün bugündür intiharın bir kepezelik olduğunu düşünüyorum. Ama bu edipler toplumun dışına intihar yöntemiyle çıkmayı çok önceden planlamışlar. Kendi bulundukları edebiyat camiasının gerçekten bir huzur evi, aşevi, tımarhane olduğunu anlamışlar. Bunu da yazılarında belirtmişler. Bu ediplere "bipolardır, ne yapsa yeridir" deyip geçemiyoruz. Düz insana acıdığımız gibi acıyamıyoruz da. Eylemleri, pimi çekilmiş bir bomba gibi kalıyor elimizde. Bizdeyken patlamasın diye diğerine atıyoruz galiba.

Neticede, intihar mektubundan şunu anlıyoruz. Şairin annesi şizofren. Şair araştırıp bu sinirsel durumun genetik olduğunu öğreniyor. Bu arada bu korkuyu yenmek için eğlence hayatına dalıyor. Ne kadar eğlenirse aklını o kadar muhafaza edeceğini düşünüyor. Bu dünyadan bir kişiyi bataktan kurtarıyor. Ondan çocuğu oluyor. Bu durumu karısından gizliyor. Fakat eğlence hayatına ara vermediği için serveti eriyor şairin. Hesaplamalarına göre böyle devam ederse bir yıl sonra beş parasız kalacağını hesaplıyor. Eğer eğlenmez ise delirecek. Eğlenirse de fakirlikten kepeze olacak. Karısını, metresini ve bunlardan olan çocukları bırakmak da vicdani gelmiyor. Eğer intihar ederse kalan mal varlığı ile bu kişilerin hayatlarını idame ettireceklerini tasarlıyor. Mesele bu. Süslemeden anlattım. Süsü ise yukarıda idi, hatırlayalım: Şairler tartışmalardan kaçmak için intihar ettiğini düşünmesinler diye bu mektubu yazıyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İPEK TUZCUOĞLU İLE "BABA" SERİSİ ÜZERİNE...

Oyuncu İpek Tuzcuoğlu'yla bir araya geldik ve en sevdiği filmi sorduk. Tuzcuoğlu, tereddütsüz bir şekilde Francis Ford Coppola'nın yönetmenliğini yaptığı Al Pacino, Marlon Brando ve Robert De Niro gibi isimlerin başrolünü oynadığı *Baba* serisini çok beğendiğini söyledi. İpek Tuzcuoğlu ile *Baba*'yı, filmin kendisinde bıraktığı hisleri ve gelecekteki planlarını konuştuk.

Bu filmi, sizin için cazip yapan özellikler nelerdir?

Öncelikle hikâyesi, duygusu ve büyüleyici müzikleri... Bir mafya filminin duygusal derinlik barındırması, karakterlerin inandırıcılığı ve samimiyeti, muhteşem oyuncu yönetimi... Tabii ki Mario Puzo'nun aynı isimli romanından sinemaya harika bir şekilde uyarlanmış olması derinlik ve değer katıyor. Amerika'nın ve göçmenlerin dönüşümünün anlatımı, İtalyan bir mafya ailesinin sadece para ve gücünün değil, aynı zamanda gelenekleri ve ailenin öneminin vurgulanıyor olması da seyircide empati duygusunu artırıyor.

Baba serisinin bizce, senaryo anlamında en dişe dokunur yanlarından biri, filmde görünen kişilerin tamamının karakter olması... Neredeyse arka-dan geçen bir kişi bile tip değil de, karakter özellikleri taşıyor. Cinsiyet mefhumunu da bir yana bırakarak soruyoruz, bir şanssız olsaydı serideki hangi karakteri canlandırmak isterdiniz? Neden?

Saniyorum ki Al Pacino'nun oynadığı Michael karakterini canlandırmak isterdim. Çünkü dönüşümü müthiş... Bu rol her oyuncu için tam bir hazine diyebiliriz. II. Dünya Savaşı'ndan kahraman olarak dönmüş ve bir mafya ailesinin başına geçiyor. İnşileri çıkışları ve dönüşümü ile *Baba* serisi zaten Michael karakterinin değişimi üzerine kurulu. Vatansever ve duygusal bir karakterin, acımasız ve yalnız bir mafya babasına dönüşmesi her oyuncuyu cezbeder.

Şüphesiz *Baba* serisi, yaygın "sanat filmi" algısının dışında kalan bir eser... Televizyonlarda bile ne zaman gösterilse, maale izlenebilen bir film. Sizce bu durumun kültürel karşılığı nedir? Türkiye'de yaşayan bir kişi, bu filmi izlerken nasıl bir hisse bürünüyor?

Herkes adına konuşamam ama bence 1972 yapımı *Baba* filmi ana akım gibi görünse de, sanatsal değeri her anlamda çok yüksek. Özellikle de film müzikleri unutulmazlar arasında... Bu yüzyılda bile defalarca seyredildiğinde seyirciyi geçen duygusu ile zaten bir sanat eseri. *Baba* eskimeyen, nesiller boyu seyredilen, konuşulan, hayranlık uyandıran bir film.

Serinin, en unutulmaz sahnesi sizce hangisi?

O kadar çok var ki hepsi birbirinden güzel. Robert De Niro'nun ailesi için yavaş yavaş...

beyin sorunlu ve problemleri yüzünden yaptığı hatalar, büyük ağabeyin öldürüldüğü sahne, Marlon Brando'nun sahneleri, Al Pacino'nun kızının ellerinde ölüm sahnesi... Ayıramıyorum doğrusu. Ama sevdiğim ve hatırladığım bir replik var: "Ailesiyle vakit geçirmeyen bir adam asla gerçek bir adam olamaz."

Bugün, serinin ilk filminin Türkiye'de yeni çevirimi yapılsa ve oyuncularını seçme görevi size verilse 'cast'ı nasıl oluştursunuz? Marlon Brando'yu ve Al Pacino'yu kim oynar sizce?

Marlon Brando; Uğur Yücel ya da Haluk Bilginer olurdu. Al Pacino ise Alperen Duymaz.

Özellikle ilk filmi düşündüğümüzde, eserin, filmde yer alan oyuncuların tamamının kariyerinde dönüm noktası olduğunu söylemek mümkün. İyi bir projenin, oyuncuya sunduğu fırsatlar nelerdir? Özgüven? Bir sonraki projeyi seçme şansı? Nasıl yorumlarsınız?

Böylesi başarılı ve ses getiren projeler pek tabii ki her oyuncu için bir dönüm noktasıdır. Aslında sizi dağın zirvesine taşır. Zor kısmı ise yıllar içinde o zirvede kalabilmektir. Onca zorluğa, uğraşa, emeğe rağmen orada kendinize korunaklı bir alan yapmış olmayı becermelisiniz. Hayatı inşiler çıkışlar, stabil haller olur, makbul olan insanın kendi varlığını değerini bilmesidir. İnsan ünü, şöhreti, parası ile değil, mesleğine olan sevgisi, inancı ve çalışkanlığı ile zirvede kalır. Kendini bilen ve varlık bilinci ile ilerleyen kişi başkalarının koydukları zirve ile değil, kendi varoluş zirvesiyle ilgili olmalıdır. Hem dünya hayatında hem kariyer hayatında...

Uzun yıllardır film festivallerinde jüri üyesi yapıyorsunuz. Geçtiğimiz iki senede de bakanlık sinema destekleme fonunda üyelik yapıp, binlerce senaryo okudunuz. Sizce, Türkiye'den *Baba* ayarında bir film çıkarmasının sebepleri nelerdir?

Kim bilir belki yazarlar vardır da, bizler bilmiyoruzdur. Kötümser bir tablo çizmek istemem ama umarım bir gün çıkar ve bizler de gurur duyarız. Öncelikle endüstri hâline gelmemiz gerekiyor. Vizyonlu, cesur ve yaratıcı güçlerini frenlemeyen senaristlere ihtiyaç var. Eş dost, ahab çavuş ilişkilerinden kurtulmalıyız. Yerelimizde çok iyi, çok...

yüzyılımızı da yakalayarak genç nesillere aktarılmasını çok isterim doğrusu. Ama bütçesel imkânsızlıklar herkesi köreltip çaresizleştiriyor. Bir film çekmenin maddi anlamda külfetleri çok fazla. Genç sinemacılarımız bu anlamda çaresiz. Sadece Kültür Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü katkısı var, bir de TRT'nin ortak yapım çalışmaları. Ama bu imkânlarda da verilen bütçeler bir film için kanaatimce oldukça az. Sinema için yeni fonlatıcı atölye yapmaya çok ihtiyacımız var.

Bu aralar günleriniz nasıl geçiyor? İçinde yer aldığınız bir proje var mı?

Yeni bir proje üzerine çalışıyorum ama bu sefer kamera arkası... Otuz üç yıllık deneyiminin de katkısıyla bir genel koordinatörlük, bir filmde de süpervizörlük yapıyorum. Oyunculukla ilgili de atölye çalışmalarında eğitmenlik süreci devam ediyor. Bir aksilik olmaz ise ki yine bütçesel beklentilere bağlı olarak, Zeynep Şenel'in 'Dinç' adlı filminde rol alacağım.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://frantey.org>

YÜZÜNÜ UZUN TUT!

"Bir sözcük nasılsa senin yüzün de öyle,
görüntü değiştiriyor her yeni kıvrımla birlikte (...)
durmadan yeniliyor senin titreşimini bende."

Kemal Özer

Kapalı bir kitaptır yüz – bazen bir mağara, bazen bir içerlek kuyu. Döne döne düştüğümüz. Bir bildiridir her yüz. Dağılır – dağıtılır. İmgeler yığındır. Düşler sığnağıdır.

Herkese açıktır yüzümüzün kapısı. Yüzümüz, en çok benzeyendir bize. Ama tanımayız biz onu. Yüzümüzü ötekiler tanır. Her şeyi gören göz, kendini göremez. Yüz, ötekini – öteki yüzü kendinde taşır. Oysa neler neler söyler bir yüz – görmeyi, okumayı bilene.

Bedenin aynasıdır yüz – dış duvardır, dış duvardır. Sırrını saklayamaz.

Yüzümüzde yansır her halimiz. Bir sevincin düştüğüünü, bir aşkın açığını, bir yaranın kanadığını açık eder. Işıl ışıdır bazen – bazı bazı da kararır – gölgelenir. Bir yüz düz ova, bir başkası yokuş yol, dipsiz gece. Durgun bir gölü andıran huzurlu bir yüz, nasıl da derin bir uçurum olur kızınca.

**"Çok oldu yüzünde içeriği ve dışarıyı
göremiyorum"**
Seyyidhan Kömürçü

Yüzü yontar zaman. Yüze çalışır bir ressam gibi. Eğer, бүker, değer, buruşturur. Hallerden hallere sokar onu. Yüzümüzde atar zamanın kalbi. Yüzümüzde gezinir zamanın sihirli elleri. Ne yapsak geri vermez eski yüzümüzü. Düzeltmeye çalışsak da boşuna. Katlanmak zorundayız zamanın yaptığı makyaja.

Gün gün yazılabilseydi keşke bir yüzün tarihi. Sonra sonra anladım: Yüzün de olurmuş gurbeti!

Yüzü siva tutmuyor çünkü bazı insanların. Kendi renğinde bakmıyor gözler. Çoğumuzun yazık ki yüzü başka, içi başka. Yüzünün derisi kalın yani çoğumuzun. Boyalı, palyaço yüzler – kendisi ol-a-mayan yüzler... Mutlu-mutsuz görünüşleri yalan, yazısı okunaksız, yamılan, aldatan yüzler...

Yüzünü ütüler bazıları.

Oyunbazdır yüz. Beden, bulanıktır.

Çocuk yüzleri oysa perdesizdir. Gizlenmeyi bilmez. Yalın bir şiirdir onlar. Çocuk en çok yüzüyle çocuktur. Yüzüne gizlenmeyi öğrenememiş bir çocuk, bir kitabın önsözü gibi ele verir kendini. Yüzleri allı morlu bulutsu düşler, meraklar... Gözleri, salkım saçak sorular – çocuklar... çocuklar...

"Sen o sevdiğim çocukları koştur yüzünde
hepsi birden taş atsinlar dalgınlığıma"

Zeynep Uzunbay

Eski fotoğraflarda artık benim de çocuk yüzüm: merak yüzüm, acemi yüzüm... O başkaldıran, direnen, inatçı ve kararlı yüzüm... Her şey sızıyla birikti yüzümde. Göz altlarımda bir mor yaşantı. Bulutsuz göğü andıran bir sayfa artık yüzüm. Yüzüm, duvar saatim. Yüzüm, boy aynam. Yüzümün beyaz perdesinde, bir kent yıkıntısı, bir bulanık su birikintisi. "Yüzümün gölgesinde kırılan bu dal sesi", "yaralıyor beni" dediği Metin Altıok'un.

İnsan çünkü bazen iki gözü iki dünya sanır. İnsan bazen bir yüzü, yeryüzü sanır.

**"Onun yüzü
Taze bir yaprak gibi
Kıpırdar durur içimde"**
Oktay Rifat

Yüzün – yeryüzümdü. Yüzünden başladım güne. Yüzünde bir çöl çiçeği. Yüzünde cümlelerin çok anlamlı grameri. Elmalı ağzın, kuşlu dudakların. Yüzün, sabahın uykulu balkonu. Yüzün, şenlikli penceresi bir evin. Yüzünün durgun gölü hep uzun. Tenhada bir şiire benziyordu yüzün. Yazarken ısrarla kendini hatırlatıyordu. Yüzünden hiç geçmedim. Yüzünü hiç silmedim. Senin yüzünden çok büyüdüm.

**"büyüyen bir yalnızlıktı yüzüm
senden sonra."**
Metin Kaygalak

En çok sessizlik yakışırdı yüzüne senin. Geçtiğin onca yüzdenden ne kaldı? Uzak mı şimdi bana – yüzünde yiten bahçe? Kırıldıysa sözün aynası, yüz darmadağın olur bilirim. Bilirim artık paramparça yüzün, artık paramparça yüzüm – ölümün gölgesi düşmüş gibi üstüne. Ama ölüm, yakışmıyor hiçbir yüze.

"Kasımlarda kapalı dükkânlar gibidir yüzü"
İlhan Berk

Yüzümüzün her çağı albümlerde. Eskimiyor fotoğraftaki gülüşümüz. Aynalar umarsız yüzlerimizdeki değişime. Yine de saklayamıyorlar hiç bakışlarımızı. Yüzünü yüzüme tutuyorum, gece oluyor.

Yüzüne bak sen yine – açar gibi bir laleyli

Deniz Barut

BEN BİR 'KALP'İM

Ege'nin sıcak yaz aylarından bir gün. Sokak cıvıl cıvıl. Kapı önlerine serilen kilimlerin üzerinde sohbet sohbet demeyen kadınlar, hani gülerken ağzını kapatanlar, kucaklarında bebekleri, arada bir kalkanı, içeri girip çıkını, pişen yemeğin altını kısıp geleni. Sohbete eşlik eden fasulye ayıklamalar, biber çizmeler. Balkonlara konmuş yoğurt kasesinde fesleğenler. Çatapatı ulu orta patlatıp annesinin yüreğine indirenler. Tozu dumanı katan, bisikleti çokça büyük, kendi küçük veletler, onlara atılan fırçalar, fırça yetmezse arkalarından fırlatılan, isabeti yüksek çakıl taşları. Bir tarafta yakan top curcunası, diğer yanda beş taşa yakışır taş seçme hengâmesi ve bir de yalnız kuşlar; ağaçtan ağaca bağladığı lastiğinde kendi kendine ip atlayanlar. Tüm bunlara eşlik eden, her ılık esintide yüzüne çarpan, çatılara serilmiş tepsi tepsi salçanın ekşi mi ekşi, açlığı akla getiren kokusu. Kızgınlıkların, kıskançlıkların, akran husumetlerinin en medeni, en adil, en samimi yaşadığı zamanlar. Hani o yakalamaca oynarken bir türlü yakalayamayınca cebinde sakladığı yumurtayı kafana geçiren kız çocuğu var ya seni hiç sevmiyorum dese gözlerimin içine baka baka, çok daha fazla canımı yakardı. Bisikletimin rengârenk tekerlek süslerini çıkartmadan alıp kaçan çocuk, benimkiler alamıyor bu süslerden senin bisikletin hep daha güzel dese daha çok üzülürdüm. Topunu unutmuş numarası yapıp ertesi gün topumu gördün mü bahanesiyle yeniden gelmeye sebep arayan küçük aşık adam benim yüzüme bakıp bir şeyler söylese belki utanır bir daha hiç oynayamazdım onunla ve ben elbiseleri benimkilerden daha güzel diye istopa her dâhil olduğunda bisikletime binip oyundan kaçmama sebep olan kız çocuğuna hissimi bundan daha iyi anlatamazdım sanırım. Şimdi cümleler duygularımızı ele geçirdi. Her hissettığımızı söyleme öğretisi bizi fıtratından asil olan bu davranışla ifade biçimden yoksun bıraktı. Bir romantizm özgürlüğümüz vardı küçükken sadece gözlerim anlaştığı, şimdi elimizden alındı. Özgüvenin, aklına her geleni söyleme küstahlığıyla karıştırıldığı dönemdeyiz. İncelikten uzak fikir savaşı oldu çıktı insanlar. "Annem babam hiç sohbet etmezdi"lerle dolu şimdi geçmiş söylüşleri. Düşününenin aksine belki öyle daha iyi anlaşılırlardı.

Şimdi bakıyorum neler kaldı bu söylenmeyen ama her şeyin açık şekilde ifade edildiği

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

o altın dönemden bana. İnsanların duygularını görebilmek kaldı her şeyden önce. Ne anlamak ne hissetmek ne duymak. Duyguları görebilmek kaldı çocukluğumdan geriye.

Bir sesleniş belki ihtiyaçtan şimdi; konuşmadan anlatsa ne daha az sosyal ne de özgüvensiz olur çocuğun. Sevelim derken varlıklarını yok etmek oluyor bizimkisi. Süregelen ve bazen her şeye rağmen müdahalesiz akması gereken bir akışta hayat. İhtimalleri değerlendirmede, planlar içinde boğuşmadığı, seçenekleri elemediği, olası sonları tahmin etmediği, yalnızca gelişine vurduğu bir hayat hayal etmeli insan. Her mahsül aynı mı çıkar tarladan? Her atılan oltanın ucuna doluşur mu balıklar? En iyi bildiğin yol bile hiç bilmediğin bir yere götürürken seni, planların işe yarar mı? Bir küçük çentik atıyorum hayata her yorulduğumda. Durup düşünüyorum. Var olduğunu sandığımız tüm kurallar bize anlatılanlar, dayatılanlar, öğretilenler, gösterilenler. Ben, kimsenin ve hiçbir duygunun varlığını görmezden gelmeyen kurallarımı kendim koymak isterim. Güvencemin hissettiklerim, olmazsa olmazımın duygularım olduğu.

Kim gülmez ki çocukluğu aklına geldiğinde. Ne yaşamış olursan ol seni güldürecek, kendine getirecek, kıymetini hatırlatacak bir anın illaki var. Bu yüzden çocukluğunu özgür bırak. Ne varsa içimizde sağlam olan o zamanlardan kalma. Acısı bile daha gerçek. Rüzgâr terse eser, yaz günü kış olur, kış sıcaktan bunaltır ya bazen. Cümlelerin kalbe değecekken akla değer, yaptıkların ters teper, sessiz-

liğin soğukluk, konuşman tonla yük olur işte o zaman sarılsende çocukluğuna. Hiçbir şey olmasa yapamadıkların güldürür seni.

Çocuklarım, izlemeye doymadıklarım, kendime dönüştürmeden büyümelerini izlediklerim, içlerindeki her gücü farketmelerini hayal ettiklerim, hayatın her anını ayrı ayrı gözlemleyip birbirimize anlattığımız yıllarımız olsun. Tek bir kalp olarak meydana geldiğimiz anne karnında, ne oluyorda küçücük kalıyor o kalp büyüdüğümüzde.

Sadece kalpten ibaret olan ilk halini unutma. Dünyaya geldiğin anne karnında kalbinin, varlığının ilk göstergesi olduğunu unutma. İlk ve tek başına bir kalpten ibaret olduğunu unutma. Sahip çık yaradılışına. Belki de evrenin bir mesajı bu insanogluna. Kalbinle düşün, kalbinle adım at, kalbinle karar ver.

Kalabaklar içinde kaybolup giden varlığın, onların takdirleri, onların beğenileri, onların doğrularıya yörgülen hayatın seni yok ediyor. Özgürlüğünün sınırları senin ellerinde ve senin belirlediğin kurallar kadar sınırsız hayatın. Aynadaki yansımamdan korkmadığımda, çocukluğum gerçeğim, eksikliklerim kabulüm, hayallerim umudum, kalbim de dilim olduğunda varım ve çocukluğum kadar gerçeğim. Bak şimdi o ılık esintiyle yüzüme çarpan salçanın kokusu, tozu dumanı katan bisikletlerin sesi, yakan topta sırtıma çarpan toplan yanık gibi acısı, balkondaki fesleğen, kapı önündeki gülüşmeler varlar ve hâlâ yanı başımda kalcanım olarak durmaktalar.

BİR DEFTER SAYFASI

Kitapların önünde bir koltuk, sanki bir saygı duruşunda gibi ciddi, derli toplu. Hayatımın geri kalanını buralarda geçireceğimi anladığımdan beri bu koltukta sıklıkla oturmaya başladım. Bu bir vazgeçişler topluluğu olarak da değerlendirilebilir, bir kendini bulma zaferi olarak da.

Kitap satırları, satırların işlendiği sayfalar ve benden daha fazla onlarla olmayı seven tozlar bu oturmalara eşlik eder, ben de sanki bir boyutlar arası araçtaymışım gibi ama saygı duruşunu da bozmadan, bazen bir aile masasında geçen ve duymaktan utandığım konuşmalara, bazen yalnız bir adamın konuşacak birilerini bulmak için dışarı çıkışına, bazen de bir bahçede bitmiş otun daha önce duymadığım özelliklerine kendimi kapıttırım.

Saat ilerler, kitaplar tozlanmaya, tırnaklarım ve saçlarım uzamaya, artık kullanılmayan uydular da uzay boşluğunda savrulmaya devam eder.

Belki bu anlarda bir yerde bir festival olmaktadır, dans eden insanlar, içilen yumuşak şaraplar ve gülünen şakalar vardır. Belki hoş bir akşamüstüdür, orada bulunanların burnuna iyotla karışık bir deniz kokusu geliyordu ve bu kokuya eşlik eden hafif bir rüzgâr görünmeyen bir yerden melodiler getiriyordu. Belki az sonra bu şanslı kimseler akşamüstünün harikuladeliğine neden olan müziğin peşine düşecekler, geldiği yeri keşfetmeye çalışırken kendilerini mayhoş bir yorgunluğa bırakıp uyuyakalacaklardır. Müzik de o zaman onları yavaşça terk edecek, huzur içinde uyumalarını sağlayacağı yeni kimseler bulmak için denizin öte yakasına geçecektir.

Ben koltukta oturmaya devam ederim. Buralar benim için bilmeye başladığım, bilmediğim şeylerin çokluğu karşısında dehşete kapıldığım, gürültünün, insanların ve iç bulandırıcı başka şeylerin olmadığı bir yerdir. Zihnim genellikle berraktır, özellikle idam cezasını yeniden yürürlüğe sokmuş bir ülkenin, bu uygulamadaki ilk mahkûmu olacağını öğrendiğim günden beri daha da berraktır çünkü onu bilmek insana bir tür arınabilme şansı tanır.

Son günlerde, çok demokratik ve insanca olduğu değerlendirilerek bana tanınan ve idam cezasının yeniden getirilmesine karşı çıkanlara bir tokat olacağı düşünülen bu hak, bir vızılıyla –çıttırtı mı demeli– birlikte yeni bir anlam kazandı. Herkesin hayal edebileceği hücremden istediğim zaman çıkıp oturabildiğim bu koltuğa ne zaman yerleşsem aynı şeyi duyuyorum.

Önce aldırmadım, bir yerlerde ölmek üzere olan bir sinek olduğunu düşündüm –ölmesi bu kadar uzun sürebilir miydi– sonra aynı kaderi paylaşacak olduğumuz için mi yoksa ölümün acı verici bir işkenceye dönüşmesine gönlüm el veremediğinden mi karar veremedim kalkıp onu aramaya başladım. Yoktu. Koltuğun altında, kitaplığın arkasında, camın önünde –birkaç kere zıplayarak bakmıştım– duvarın kenarında değildi. Yeniden oturdum, kesik kesik gelen sesin ne kadarda bir geldiğini anlamaya çalıştım. Belki beş dakika kıpırdamadan sesi dinledim ve sonunda bu gizi çözdüğüme emin olarak duvara monte edilmiş okuma lambasının bağlantı noktasına kulağımı dayadım. Elektrik işlerinden pek anlamadığım ve zamanı gelmeden de ölmek istemediğim için bunu dikkatle yaptım, çünkü artık vızıldan çok bir çıtırtı olduğuna emin olduğum ses muhtemelen bir elektrik kaçağıydı. Ama bazen otuz saniyede bazen de yetmiş beş saniyede bir gelen ses, şimdi gelmiyordu. Orada üç-dört dakika öylece dikildim. O esnada gardiyanım gelip ne yaptığımı sordu, ona lambanın sesini cırcır böceklerine benzettiğimi söyledim. Gülümseyip bana acıdığını fark ettim, iyi bir adamdı, kendince son günlerimi iyi geçirmem için bana yardımcı oluyordu. Bir şey söylemeden beni yalnız bıraktı. Koltuğa yeniden oturdum, o ilk gün sesi tekrar duymadım.

Takip eden günlerde elime bir kitap alıp ne zaman koltuğa otursam ses de çok geçmeden ortaya çıkıyordu. Daha önce baktığım yerlere bir sinek görme umuduyla, yeni-

Emre Çamer / Picta

den lambaya kulağıma dayayarak, kitapların arasını ya da arkalarını karıştırarak sonuçsuz bir çaba olacağını hissettiğim halde durumu çözmeye çalıştım. Hatta bir ara bu sesi sadece koltuğa oturunca duyduğuma emin olduğumdan koltuğun eskiyen yaylarının çıkardığını düşündüm. Test etmek için ayağa kalkıp beklerken odanın sessizliğini ince bir sızıntıyla bozan sesi yeniden duyunca bu işe bir son verdim.

Artık belki de çok önceleri okumam gereken kitapları okurken bu ses de benimle birlikte yaşıyordu. Geniş bir avluda yenen bayram yemeğinin bir gün öncesinde bahçevanın kurduğu küçük fiskiyelerin sesi oluyordu bazen, bazen de aşkla sevişen bir çiftin birbirlerini öpüp hissetmekten başka bir şey düşünemediği anlarda tanyelinin doldurduğu tül perdenin pencereye takılarak büyümesinin sesi.

Okumaya başladıktan sonra yazmaya da başlamak istiyor insan. Sanki hayatının başında okuma yazmayı yeni söken bir çocuk gibiyim. Bu koltukta oturabildiğim gibi bir defter de tutabildiğim için şanslı buluyorum kendimi. Kaleme kâğıda yeni yeni alışan biri olarak kitapların yanında beni beklediğini bildiğim bu sesi birkaç kez anlatmaya çalışsam da ortaya çıktığından beri içimde oluşturduğu duyguları tam anlamıyla yazamadığımı, bunu yapabilecek seviyeye gelecek kadar zamanımın olmadığını düşünmek –belki de bir tek bu düşünce– beni bu duvarlar arasında hüzünlendiren şey oluyor.

Yine de tanıştığım ve kendime yakın bulduğum yazarları (bazıları çok uzun zaman önce ölmüş), karakterleri ve gidebilseydim eğer bu hikâyelerde geçen şehirleri, sokakları defterime yazıyorum. Önceden yatağında yazıyordum şimdilerde bu koltukta yazıyorum, artık zamanlamasına alıştığım sesi duymak ise tanışabilseydim eğer beni sevebileceğini düşündüğüm birinin yanında, az sonra ona sarılabileceğimi bildiğim için uzatmaktan keyif aldığım bir hikâye yazıyormuşum gibi hissetmeme neden oluyor.

Gardiyanımdan bir ses kayıt cihazı istedim. Bu isteğimi hüzün dolu bulduğuna eminim, yönetime soracağını söyledi. Belki bu sesi kaydedebilirim, belki kayıt sırasında sesle sohbet edebilirim.

İmkân olsa defterimin ve ses kayıt cihazının bir müzede sergilenmesini istedim: Yeniden yürürlüğe giren idam cezasının ilk mahkûmunun kişisel eşyaları ve onun en yakın arkadaşı, ses.

*Belki hoş bir
akşamüstüdür,
orada bulunanların
burnuna iyotla karışık
bir deniz kokusu
geliyordur ve bu
kokuya eşlik eden
hafif bir rüzgâr
görünmeyen bir yerden
melodiler getiriyordur.*

BAŞVURU FORMUNDA BİR CANLI TÜRÜ

A. KİŞİSEL BİLGİLER

Adınız	Recep	Doğum Yeriniz	Malatya
Soyadınız	Bakır	Doğum Tarihiniz	1972
Cinsiyetiniz	Erkek		
Uyruğunuz	Türk		
İkametgâh Adresiniz	Basmane'deki Can Baba Kiraathanesi Karakola gelmeden, köşedeki tekelin arka sokağında hemen.		
Telefon Numaranız	Ev: Evim yok	Cep1: Yok	Cep2: Yok ya havv
E-posta Adresiniz	Can Baba Kiraathanesi işte.		
Askerlik Durumunuz	Hallettik çok şükür	Terhis Tarihi	1993
Sürücü belgeniz var mı?	Belgem yok, ama sürerim		
Medeni Durumunuz	Kismet olmadı	Çalışmak İstedığınız Alan	Bekçilik
Sigara kullanıyor musunuz	Birakamadık gitti	Deneyim	Yok da. hallederim

B. EĞİTİM BİLGİLERİ

	Okulun Adı	Bölümü	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	Mezuniyet Derecesi
İlköğretim	Malatya'da okudum Beşinci sınıf terk.				
Lise					
Ön Lisans					
Lisans					
Y. Lisans					
Doktora					

C. İŞ TECRÜBESİ

Firma/Kurum Adı	Göreviniz	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Ayrılma Sebebi	Aldığınız Ücret (Net/Brüt)
Ahmet Usta'nın Lokantası	Bulaşıkçı	Çocuktum	Yazın	İzmir'e göçlülük	Harçlık
Seyyar Satıcılık	Seyyar satıcı	Haziran	Yağmur zamanı	Soğukta zor oluyor	Allah ne verdiyse
Cevdet'in Yeri	Bulaşıkçı	Kış	Eylül	Cinayet	Vermedi namussuz

D. ÖZGEÇMİŞ

Recep benim adım. Recep Bakır, ama arkadaşlar Kotikçi, der genelde. Anamı, babamı pek tanıyam, ölüp gitmiş rahmetliler. Ben de eşin dostun yanında, inşaatlarda, parklarda büyüdüm. Okul mokul zaten hak getire. Bulaşık yıkamaktan ders çalışmaya vakit mi var. Bir gün Ali usta "S*ktir et oğlum okulu, anarşist mi olacaksın başımıza. Gel tam güne geç, ben de senin harçlığına zam yapayım. Aha şu kösedeki sandalyeleri birleştirir üstünde uyursun. Dolanma öyle park köşelerinde. Önümüz kız," dedi. Ben de kafa salıdım.

Sakallarım çıkmaya başlayınca Ali ustaya kafam bozuldu, atladım bir kamyon kasasına, doğru İzmir'e. Yaşım on beş, on altı. Estâğfurullah Hüseyin'in yaptığı incik boncukları alıp seyyara çıkıyorum o vakitler. Satışın yüzde yirmi beşi benim. İyide kazanıyorum ha. Gel zaman git zaman Hüseyin'in eli ayağı rahat durmayınca, rakı şişesini kaptığım gibi herifin kafasına baaaam! Kaçıp gittim sonra.

Günün birinde Bayraklı tarafında dolanırken, bir lokantanın camında "Bulaşıkçı aranıyor" yazısını gördüm. İşten anlıyoruz ya, girdim içeri. Falan filan derken başladım bulaşık yıkamaya. Sevdirdim de kendimi, dükkanda yatıp kalkıyorum. Askerliği bile o arada çıkardım. Terhis olduktan sonra bulaşığı devam. Devam da ben kışlada nöbetteyken, bizim dükkânın karşısına bir baklavacı açılmış. Bir de baktım, içeride ay yüzlü bir kız çalışıyor. İsmi Firuze. Boyu kısaca, etine dolgun, aman Allah'ım o nasıl kaş, o nasıl göz. Eridim bittim yeminle.

Neyse uzatmayayım, kafaya koydum, bu kıza açılacağım. Hiç unutmam, beş duble rakı içtim. Kapatmaya yakın çıktım karşısına. Dedim böyleyken böyle. Ben ne bileyim, kızın da gönlü varmış meğer. Kararlaştırdık, izin günümüzde sinemaya gideceğiz. Sonra da balık etmek yiyip çarşıya arabalara bineceğiz. Ben yerimde duramıyorum tabii. Allah Allah diye bağıryordum durduk yere. O dev gibi bulaşıklar tırı vırı. Beş dakikada hallediyordum hepsini. Yetmiyor, çıkıp boşları topluyordum, servise yardım ediyordum.

İzin günü gelip kattı sonra. Hemen çıkardım pantolonu gömleği kuru temizleyici Rifkî abiye. Abi, dedim. Sevabı büyüktür, hallediyor şunlan. İkiiletmedi sağ olsun. Beri yandan Cevdet'i beklüyordum dükkanda. Ses seda yok piçten. Sonra geldi bu yüzlü bir karış. Biraz sıkıştırdım. Bizim maaşları kumarda yemiş. Yok, dedi para mara. Dükkanda yatıp kalktığın yetmiyor mu? Ben içimden tövbe estâğfurullah çekiyordum, ama sinirden deliye döndüm. Rifkî abiden boğur alırım falan diye düşünürken, bu kalıktı Firuze hakkında ileri geri konuşmaya başladı. İşte o zaman nevrime döndü. Nasıl oldu bilmiyorum. Ekmek bıcağını kaptığım gibi atlamışım üstüne. Gerisini tanıkarların ifadeleriyle mahkemede öğrendim. Bir de yalancı şahit çikardılar karşıma. Gasp masp muhabbeti yapıp yirmi beş yıl itiledi kitapsızlar.

Dile kolay, yirmi beş yıl... İlk zamanlar kudurmuş köpek gibiyim. Herkese korkutuyordum. Bir gün Firuze

lara vuruyorum falan. Sonra sonra bir kabullenmişlik çıktı üstüme. Selamın aleyküm, aleyküm selam. Bu kadar. Sesim soluğum çıkmıyor. Tersoyuz da tabii. Koğuşakilerin donunu, çorabını yıkayarak sigara parası çözüyoruz. Garibanlık her yerde aynı vesselam.

Hiç unutmam bir pazar günü. Hava nasıl sıcak. Tavladan da kâğıttan da sıkılmışız. Televizyonu açtık, açmamızla bir film başladı. Daha evvel hiç denk gelmedim. Avel bir adamın hayatını anlatıyor, *Forrest Gump*'miş adı. Öyle izliyorum, ama izledikçe bir hoşuma gitti bir hoşuma gitti. Hem gülüyorsun, hem üzülüyorsun. Nasıl iş anlamadım. Adamla beraber askere gittim, kız sevdim, denize açıldım, sonra kafayı bozup koşmaya başladım ben de. Manyak oldum anlayacağın. Film bitince koğuşakiler kalkıp yattı. Bir ben uyanık kaldım. Yaktım sigarayı kendi kendime düşünüyorum. Film aklımda o kadar yer etti ki, sürekli televizyonu kurcalamaya başladım. Belki bir daha denk gelir diye. Yok Allah yok. Aylar geçti aradan. Sonra bir gün, tam da Türkiye maçının olduğu saate koymuşlar. Koğuşakiler ayaklandı tabii. S*ktirme filmi Kotikçi, maç izleyeceğiz, dediler. Ağzlarından girip burunlarından çıktım, n'apsam boş. Fazladan kıyafet yıkayacağımı, çayları hep ben dağıtacağımı söyleyince ikna oldular ama. Oturdum televizyon karşısına. Ne keyif Allah'ım. Samrın açık hava sinemasındayım. Samrın Firuze'yle el elim. Samrın özgürüm. Öyle işte...

Koğuşakilere kölelik yaparken, bir yandan da cezaevinin kütüphanesine dadadım. Ulan dedim ne menem bir yer şu Amerika? Karides denen mahluk nasıl yenir? Hiç bir bok bulamadım tabii. Benim altı ranzada dolandırıcılıktan yatan bankacı bunu fark edince başladı anlatmaya. Ben Amerika'yı avucumun içi gibi bilirim, dedi. Karides orada peynir etmek gibi bir şeymiş. Bulaşıklar makinelere yıkanıyormuş. Sokakları, bizim burada olduğu gibi pislik içinde değilmiş ayrıca. Kedi, köpek yerine, tavşanlar, sincaplar dolanyormuş ortaklıkta. Harbi mi lan, dedim? Harbi tabii oğlum, dedi. İnanmazsan çıkınca git bak. İşte o an karar verdim. Ömrümün kalanını orada, bir tekne de çalışarak geçireceğim, dedim. Hep bu hayale sarıllarak uyudum geceleri.

Sonra gün geldi. O yirmi beş yıl bitti Bitti, ama saçımız başımız ağarmış, ömrümüzün yarısını dört duvar arasında geçirmişiz. Yine de ayaktayız çok şükür. Piç Rıza var bizim koğuşta. Onun abisi Basmane'de kiraathane çalıştırıyor. Zıpladım hemen. Orada yatıp kalkıyorum, ortalgı temizliyorum falan. Filmi de satın almışım, hiç sekmez her gece bir defa izliyorum. Bütün laflarını ezberlemişim, o derece. Bir yandan da Amerika'ya nasıl gidilir, ona bakıyorum. Can baba sürekli taşak geçiriyor benimle. Seni sokmazlar oğlum oraya, otur oturduğun yerde, diyor. Ama ben kararımı vermişim bir kere. Ölmeden mutlaka gidip göreceğim.

Tam da bu sıralarda, Basmane'deki otellerin birinde

*Neden bilmem,
sinirlenmek
gelmedi içimden.
Sadece üzüldüm;
Firuze'nin hâline,
kendi hâlime.*

kaşı, gözü hâlâ güzel. Önce bir çekindi, n'apacağını bilemedi. Sonra gülümsedi böyle. Hiç bir şey demeden sarılıverdi boynuma. E eşek değiliz, biz de sarıldık. Hiç sormadım neden ziyarete gelmedin, diye. O da anlatmadı, ama ben anladım. Neden bilmem, sinirlenmek gelmedi içimden. Sadece üzüldüm; Firuze'nin hâline, kendi hâlime. Acaba Cevdet piçi o gün paramı verseydi kim bilir nasıl olurdu, dedim. Firuze dalıp gidince gözünden birkaç damla yaş süzüldü ama hemen silip toparlandı. Bir telefon numarası tutuşturdu elime. Akşama bekliyorum, dedi. Çekti gitti.

Aldı mı beni bir heyecan. Sanki yıllar öncesinde, yine buluşukçada çalışan o saf oğlan oluverdim. Allah Allah, diye bağıryorum yine. Can baba sağ olsun, güzelinden bir laci çekti üstüme. İki parfüm fıslattı, cebime de yüz lira soktu. Hadi git, dedi. Ben de düştüm yollara. Kolumun altındaysa *Forrest Gump* var. Firuze'ye izleteceğim. Hani o da severse belki...

Eve bir girdim. Firuze rakı sofrası kurmuş. Bir kuş sütü eksik, derler ya hani, o hesap. Başladık içmeye. Muhabbet derinleşince baktım ağlayacak, hemen çıkardım filmi. Dedim dur. Koy şunu izleyelim. Bu da nereden çıktı, demeye kalmadan yasladı başını omzuma, geçtik televizyonun karşısına. Ben bir yandan Firuze'ye bakıyorum çıkartmadan. İçimden de dua ediyorum. Allah'ım inşallah sever, diye. Ama adam daha terhis olmadan Firuze sıkıldı. Kapat şunu da bir oyun havası açalım, dedi. Neşemiz yerine gelsin. O gece Firuze sızınca kalıp gittim evden. Bir daha da arayıp sormadım.

İşte böyleyken böyle. Sözün özü, paraya ihtiyacım var. Konsolosluktaki güvenlik öyle dedi. İçeriye sokmadı beni, ama parayı bulursam Amerika'ya gidebilirmişim. Ha bir de en az altı ay sigortalı olmalıymışım falan filan bir sürü terane. Beni işe alırsanız çok çalışırım. Kuş uçurtmam yeminle. Yıllarını cezaevinde geçirmiş birinden daha güvenilir kimse yoktur dünyada. Kaç yere başvurdum, hiç yanıt gelmedi. Beni işe alırsınız duacınız olurum. Telefonum yok ama birkaç gün sonra yine uğrarım zaten. Görmezden gelmeyin n'olur. Ben de insanım.

Anil Durgut

OLMAZLARA

VII. yüzyıl vaizlerinin kuzuları
Otlar yarımadaının çoraklığını
Yazmak olmaz
Gözyaşları daha çoktur yağmurlardan
Bir filiz verip
Köklerine dokunmak olmaz
Ve bilirsin bütün gölgeler ışıksız olmaz da,
Ayrılıklar vedasız olur mu?
Ağlamak!
Utanılacak bir şey değildir.

İsimsiz mahallelerde saklambaç oynar çocukluk
Tabelasız dükkanlarda süslü paketler olmaz
Eski gazete kâğıdına sarılır ekmekler
Tamamını eve götürmek olmaz
Ve bilirsin Çin seddi duvarsız olmaz da,
Hayaller penceresiz olur mu?
Yoksulluk!
Utanılacak bir şey değildir.

Başlangıçta söz vardı
Söylemek günahsız olmaz
Süretinden bir parçayı paklayıp bıraktığın
Altıncı günün şafağı aydınlık olmaz
Ve bilirsin dikenli taşlar sahipsiz olmaz da,
Çarmıhlar İsa'sız olur mu?
Ölmek!
Utanılacak bir şey değildir.

Yıkım sıcakıyla yükselen
Çok yıldızlı bayraklara
İnanmak olmaz
Yollara düştüğünde okyanuslara
Yolların düştüğünde anılara
Sarılmak olmaz
Adımlar ard'ardına olmaz da,
Tek başına yürüme olur mu?
Yalnızlık!
Unutulacak bir şey değildir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranthey.org>

nazlı yıldırım

ev

bir adım daha atarsam "başka bir yerde" olurum.

leylêğin geciken adımı, théo angelopoulos

kirpiğini gıcıklayan saçını, kulağının arkasına geçirdi. devam etti. kaleminin tuzu, parmaklarını terletiyordu. devam etti. salondan gelen televizyonun sesi, alnındaki damarı kahverengiye dönüştürüyordu. devam etti.

"geliyordun. trenin gıcırtılarını bastırıldığı sesli bir gülüşle geliyordun. yanında sevgili kocan. sarıldın. sarıldım. öpüştük sonra. bir an iyi hissettin. sanki bir şeyler bir şeyler azalmıyordu içinden. koluma girdin. kocaman sesli bir gülüşe dönüşmüştük seninle yol boyunca. kocaman sesli bir gülüş, kocaman bir sessizliği yutuyordu. aklından ne geçiriyordun?

aklımdan geçenleri okuyor muydun? bavulumu peşi sıra sürüklerken, çıkan hıçkırıkları işitiyor muydun? istediğim şeylerin nasıl beceriksizliğe dönüştüğünü, yaşanılmamış tüm gerçeklerin bir gün gelip benden nasıl hesap soracağımı kestiriyor muydun? sen yanında sevgili kocanla yürürken, tabanlarımı kanatan bir ayrılığı seziyor muydun?

her an gidebilme özgürlüğünü verdiğin kocana. aralık bir kapıydı bütün hayatın. bütün hayatın aralık bir kapıda geçtiydi. sonra sonra oğulların oldu. bir de kızın. verdiğin özgürlüğün kıymetini bilmeyen kocanı, once aralık kapılardan geçmesine rağmen sevdin mi? yoksa sevilme ihtimaliyle mi ateşlendin her gece, ter içinde. sabahları şiş gözlemlerle uyandığında düşündüğün sadece boynundaki fıtık ağrısı mıydı?

geliyordun. trenin gıcırtılarını bastırıldığı sesli bir ağılamayla geliyordun. yanında sevgili hiçin. sarılmadın. sarılamadım. öpüşemedik sonra. bir an kötü hissettin. sanki bir şeyler bir şeyler çoğal-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

mıyordu içinde. koluma girmedin. kocaman sesli bir ağlamaya dönüşmüştük seninle yol boyunca. kocaman sesli bir ağlama kocaman bir hiç/kırığı yutuyordu. aklından ne geçiriyordun?

biz seninle nerede karşılaşmıştık? senin yaşanmamış bir geçmişindim. beni tüm yaşanmamışlıklarla yazgıladığında, hayatımın bir hüsrana dönüşeceğini biliyordun. bana neden sevmenin sadece özgür bırakmak olduğunu öğrettiydin? içime kilitleyen onca kırıkları bir anah-tara çevirmenin tek yolu sevmek olduğunu niçin göstermedin? sevilmenin güzel olduğu, sevmenin bir dünya olduğunu neden serpmedin? şimdi sen kocaman sesli bir ağlamayla duru yorsun ya, şimdi ben kocaman bir yarayla ağhıyorum aralık kapılarda.

kendimi zengin saydığım o iki oda bir salonlu evde nasıl çokça yalnızlaştığımı, nasıl çokça çürüdüğümü seziyordun. beni bir çürümenin içinde gördüğünde, aradığın o bıraktığın aralık kapılarda yaşanmamış geçmişindi. arayışların sürdükçe, yaşanmamış bir geçmiş olarak kadınların boğazlarında bir yumru olarak kalacağım. nefessiz. yakıcı. sancılı. daim acı.

biz seninle hiç karşılaşmadık. yanında sevgili kocanla hiç gelmedin. tren benliğimi raylarda makaslaya makaslaya gitti. ben hiç olmadım. ben hiç yaşamadım. ben hiç sevmedim. ben hiç.."

dutaksadı. kâğıda baktı. ardından parmaklarına. aralık duran çekmeceyi kapadı. televizyonun sesi bir kezzap gibi odanın içinde eridi. perde havalandı. gök, odu kovalayan bir yürek gibi hareketli. kalktı. yaklaştı. ilişti kenarlığına. mutfaktan çıkmak sesi duyuldu. bir kez daha denedi. ocak tutuştu. tezgâh üstündeki tencereyi aldı. bir kamburun büyümesi kadar yavaş sürdü tencereyi ocağının üstüne koyması. perde havalandı. çıt. kesildi. televizyonun sesi.

Özgür Cebeci

Agabeyimiz vardı bir de. Aktif – pasif tasnifi şöyle uzakta dursun, adını 'intihar' kelimesiyle yan yana getirdiğimi duysa, Mütferrika ya da Bulak baskısı ağır ciltli nadide kitaplardan birini veya birkaçını birden kapıp Kumkapı'ya yahut Sirkeci'ye kadar kovalardı beni büyük ihtimalle. Ama ne olduysa oldu, her cumartesi, kitapların arasında yufka ekmek, tulum peyniri ve taze demlenmiş çayla konuklarına ziyafet hazırlayan İbrahim Agabeyimiz, esasen bir şikem-perver olmakla birlikte, yiye içmeyi kesiverdi birdenbire. "Sebe" diye soranlara, gökyüzünü işaret ediyor ve "Efendi Hazretleri böyle istiyor," diyordu sadece.

Tasavvuf kültürüne bir parça aşına olanlar bilirler, "Efendi Hazretleri" ifadesi, büyük bir gönül rahatlığıyla rastgele veya ulu orta kullanabilecek bir kapasite kolaylığına kapı aralamaz hiçbir zaman. Zira, mecazi anlamda ya doğrudan Allah'ın ya da kapısında kertenkele

ve güvercin beslenen Tapduk niteliğindeki bir Şeyh'in sıfatlarındandır. İbrahim Agabeyimizin ehl-i tarik olup olmadığını bilemiyorum ama o iri yarı bedeninin çok geçmeden bir hayli zayıfladığını gayet iyi biliyorum. Bütün bu süreç boyunca, çehresine fevkalâde yakışan tebessümünü ise asla ihmal ve ihlâl etmemiştir İbrahim Agabeyimiz; hatta tersine, farklı bir derinlik, ulviyet, safiyet ve mahcubiyet gelip yerleşmişti yüzünün görünür taraflarına. Görünmez taraflarda nelerin cereyan ettiği ise bir İbrahim Agabeyimizin, bir de "Efendi Hazretleri"nin yüreğine nakışlıydı sadece. Ölümünün, Enderun sakinlerinden hiçbiri tarafından yadırganmaması bile somut göstergesiydi bunun. İbrahim Agabeyimiz, pasif bir direniş neticesinde ölümle kucaklaşmıştı diyebilirdim bugünden dönüp geriye baktığımda.

3. Sarı sümbüller ve solgun şadırvanlar ülkesinin yorgun yolcusu Şavkar Altın'ın, *Kwangvamon Kav-*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

sağı isimli kitabında yer alan, "Otuz yıldır evden çıkmayan C.'ye itfahını ilk kez gördüğümde, pasif intihar kavramına yabancı olsam da, duruma bir tuhaflik bulunduğunu sezmede zorlanmamıştım pek fazla. Şavkar'a bu konuda hiçbir şey sormayışımın gerisinde de bu sezi yatıyordu muhtemelen. Evden "çıkamayan" değil, "çıkmayan" bir insana adanmıştı bütün o Uzak Doğu yolculuğu. C.'nin algılanması ihtimal haricindeki tavrının bilinçli bir tercihin yansımasından ibaret bulunduğuna aşıkardım. Hiç şüphesiz, kendince son derece makul ve bir o kadar yaralayıcı gerekçeleri de mevcuttu. Varoluşunu böyle bir direniş yöntemiyle anlamlandırmak yahut anlam peşinde ömür tüketenleri hayıflan-dırmak istemişti besbelli ki.

1990 yılında Behçet Necatigil Şiir Ödülü'ne değer görüldüğünde, o zamanlar *Güneş* gazetesinin kültür sayfalarını yöneten Serhat (Öztürk) benimle bir söyleşi yapmıştı. Konuşmanın bir yerinde, "Şiir bir intihar biçimidir" demiştim ve Serhat da bu ifadeyi başlığa taşımıştı hiçbir tereddüt belirtisi göstermeden. Hakikaten de öyleydi ama. Sadece şiir değil, insan ruhunun açmazlarını kara kamuya sergilemeye yeltenen her türlü metin hem pasif bir intihar yöntemi, hem de doğrudan bir intihar çağrısıydı benim baktığım zaviyeden. Edebiyatı, şenlikli şelâli postmodern bir oyun ve oyuncak hevesinin yansımasından ibaret görenler zerre farkında olmasa da, bir var olma kaygısının somut ipuçlarını taşıyan yazı, aynı zamanda yokoluşu kulaçlıyordu hemen her seferinde. Kelimeler çılgınlıktan ibaretti çünkü ve Behçet Necatigil'in güzelim ifadesiyle, "Bir duvarı aşamayan seslenişlerdi şiir". Oysa, "duvarın arkasında millet maç seyrediyordu".

Şavkar'ın C. isimli arkadaşıyla yoldaşık edebilecek bir başkasıyla karşılaştım geçtiğimiz haftalarda. S. harfinin bütün çağrışımlarını kucaklama kabiliyetine sahip bu emekli şair, farklı bir pasif müntehir aday olarak değişik yöntemler deniyordu anlayabildiğim kadarıyla. Bunlardan ilki ve en belirleyicisi, yalnız yaşadığı evindeki panjurları hiçbir zaman açmamasıydı. "Panjur dediğin ne ki, ben kendimi kapatmışım yeryüzüne ve gökyüzüne" diyenlerdendi galiba. Söyle (n)diğine göre, yaşadığı memleket, yaşadığı memleketin insanlarına, yaşadığı memleketin edebiyatına, yaşadığı memleketin tercihlerine duyduğu tepkiyi böyle ifade edebiliyordu ve esasen bunun pasif bir intihar yöntemi olduğunu da pek fazla gizlemiyordu feslegenlerden.

Hayır, Şavkar'ın C. isimli arkadaşı gibi kendi içinde tutuklu kaldığı yahut kendini evine kilitletiği söylenemezdi. Zira, hemen her sabah dışarı çıkıyor, artık gözüne nereyi kestirirse, Erenköy Akıl Fikir Dinlendirme Yurdu mu olur yoksa Cadebostan - Suadiye sahili mi, kaldırım kenarlarında dinlendiriyordu bezgin adımlarını. Kimi zaman Üsküdar'daki Fethi Paşa Korusu'nda, kimi zaman Beşiktaş'taki Yıldız Park'ında, kimi zaman Kancık'daki Mihrabat Tepesi'nde ya da Yeniköy ile Sarıyer arasında Boğaz'ın kıyısından yürürken gözü çarptı: dağın eteği, İstanbul

günlüklerine. Ancak, asıl faaliyet sahası giderek bir mezara dönüştürdüğü eviydi. Kabristanın Buenos Aires'teki Recoleta kadar görkemli olduğu söylenemezse de, en azından Sahrayı Cedit civarındaki kadar fakir de değildi!

5. François Truffaut'un Ray Bradbury'nin kitabından yola çıkarak yaptığı *Fahrenheit 451* filminin mühim bir sahnesinde, itfaiyecilerden birisi, kitapların insanları anti-sosyallığe sürüklediği için yakımlarını gerektiğini ifade ediyordu. Bir başka sahnede ise bu kez itfaiyecilerin yüzbaşı, koca bir kütüphaneyi birer birer devirirken, biyografilerin, romanların, felsefe kitaplarının okuyanlara yaptığı fenalıkları sıralıyordu birbiri ardından son derece vezir cümlelerle. Anti-sosyallik bir kenara, Yüzbaşı'nın söylediklerinin hiçbirine yabana atılacak şeyler değildi aslında.

İşin ilginç ve çarpıcı tarafı, Yüzbaşı'nın hayli haklı yorumları, en azından o göreve gelmeden önce, yeterince kitap okuduğunu gözümüze sokacak ölçüde detaylandırılmıştı. Zira, paradoksal bir biçimde, bahse konu matbu nesnelerin, insanların varlığı zaten kuşkuyla aklını fikrini karıştırmakla yetinmeyip nasıl yürügesinden sapmıştı bütün boyutlarıyla algılayabilmek için bir hayli kitap karıştırmak gerekiyordu. Bir başka ifadeyle, Yüzbaşımız söz konusu bilincini kitaplara borçluydu, kitapların nelere yol açtığını en iyi bilenler, kitap okuyanlardı hiç şüphe yok ki.

Meseleye böyle bakıldığında, bütün bunları bile bile kitaplarla dostluğu sürdürmek de pasif intihar modellerine dahil edilemez mi acaba? Bir başka yazarın zihnindeki çatışmalardan, yüreğindeki yaralardan, çocukluğundaki örselenmişliklerden, varoluş kaygılarından söz eden herhangi bir metnin, okuyanı şen şakrak ufuklara sürüklemeyeceğini tahmin etmek için müneccim sıfatı taşımaya gerek yok herhalde. Buna rağmen, o kitaplarla ünsiyeti kesintisiz bir biçimde devam ettirmek, o kitaplardan yola çıkarak yapılan filmleri izlemek, nihayet benzer süreçlerin ürünü olan ressamların tablolarından, müzisyenlerin bestelerinden medet ummak, pasif intihar kavramından başka neyle tanımlanabilir ki?

Pasif intiharin cazibesi de biraz burada galiba. Daha önce de yarım yamalak bir şekilde vurguladığım gibi, fazla göze çarpmıyorsa en azından. Tarantino filmlerinden düşünün alınmış izlenimi veren lüzumsuz kanlı sahnelere rastlanmıyor mesela, bu yüzden de gereksiz meşguliyetlere yol açmıyor. Düşünülmeli ki, kelimelerin gölgesini sefer taşı sefaletine dönüştüren intihar mektubu türünden bir zaruret dahi söz konusu değil. Aksi takdirde, Oğuz Atay'ın hicranını hükümsüz kılan şahane kahramanı Selim Işık gibi, "Gül kanatlı sevdiceğim, bak sana neler diyeceğim" vezninde sürüp giden ürpertiye yelken taşımak icap ederdi ki, imkansızlığın Günseli Işık ezelden tanıktır zaten...

Hem Adalet Agaoglu Ablam'ın kendisi kadar ünlü, kendisi kadar nitelikli roman kahramanı Tezal, "İntihar etmeyeceksek içelim bari" demiyor muydu bulunduğu ilk fir-

PÜFÜR PÜFÜR: BEN ESKİDEN...

* Eskiden kuzenlerle kısa film işleriyle uğraşıyorduk. Henüz piyasada Youtube'un bile olmadığı dönemlerde dünyanın en saçma korku filmlerini çekip arkadaşlarımıza MSN'den gönderiyorduk. Sabah akşam fragman çekiyorduk, bizdeki fragmanlar filmde alınmış sahnelerden oluşmuyordu, fragmanı ayrı çekiyorduk çünkü 60 tane fragmanımız olmasına rağmen sadece 3-4 tane filmimiz vardı.

Filmlerimiz son derece profesyonel bir yaklaşım içinde çekiliyordu. Bir kafede sipariş verme sahnesini 15 dakika falan çekiyorduk ve aynen filme ekliyorduk. Filmi izleyenler iki saat "Ben bir kahve alayım, sen ne alırsın abi? Ben çay alayım. Aa çay yokmuş, Fikret abi oralet mi içsek?" tarzında diyalogları izliyorlardı falan.

Hatta bir filmimizde gündüz vakti bankta iki kişi oturuyoruz. Ben filmdeki rol arka daşıma "Nasıl gidiyor?" diyorum O da bana "İyidir abi sende ne var ne yok?" diyor. O sırada kameranın pili bitiyor, pili şarj et, tak olmasın başka pil al falan derken akşam oluyor. Ben gündüz bana "Ne var ne yok?" diyen yanımdaki arkadaşşıma gecenin köründe "İyi ya ne olsun," diyorum falan böyle saçma sapan sahneler.

Ama bizimkinin gene iyi olduğunu yıllar sonra gittiğim bir sinema filminde anlamıştım. Türk filmiydi. Film başından beri sanki gerçek zamanlı çekilmişti. Başrol oyuncusunun eşi psikolojik sorunlar yaşadığı için sürekli hastaneye gidip geliyordu fakat giderken kapıyı açması, ayakkabılarını giymesi, asansörü çağırması her şey ama her şey gündelik akışındaki hızında gerçekleşiyordu. Biz izleyenler artık baygınlık geçirmek üzereydik. Adama telefon geldi yine, hastaneye çağırıldılar. Adam arabaya bindi. Yine koltuğu düzeltti, aynayı düzeltti, camı açtı falan derken arkadan izleyiciler arasından bi amca homurdanarak "İnşallah trafik yoktur," dedi. Ulan bi başladık gülmeye bütün salon filmde koptuk adama baktık adam da herkes güle güle ona bakınca gaza geldi "O... çocuğu 45 dakikadır arabayı çalıştıramadı..." dedi kendimi salondan zor attım.

* İki günlüğüne Kıbrıs'a gittim, gösterimiz var diye önceden davet ettiler. Arkadaş, Kıbrıs'ın en lüks oteliymiş gittiğimiz otel. Ben de hiç görmemiş gibi davranmamaya çalışıyorum ama aklım gidiyor sürekli. Beni konuk ettikleri odanın geceliği 2 bin liraymış, bunu öğrenince gece halıda yatıttım.

İki gün boyunca denize girmedim. Neden diye sordular, havluyu almamışım dedim, adam güldü meğerse denize girerken buzlu havluyu sırtına veriyorlarmış sahilde. Ne bile-yim kardeşim benim denize girmekten bildiğim sabah 6'da kalkılır, şezlonga havlu bırakılır. Sonra kahvaltıya gidilir. Hatta kalabalık bir ekiple tatile çıktıysan her gece ekipten birisi şez-longda uyuyup nöbet tutar. Biz böyle gördük. Otele tatile gittiğimizde babam sabahki kahvaltıya kaçırmayalım diye sabah 5'te kaldırırdı bizi, daha garsonlar uyuyor. Annem baya otel restoranında kahvaltı hazırlardı, hatta bizim gibi sıkıntısından erkenden kalkan müşteriler olursa, annem onlara da kahvaltı hazırlıyordu. Kadıncağız tatile diye gelip baya otel müşterilerine kahvaltı hazırlıyordu.

Şunu düşündüm zenginler para bolluğundan ne yapacaklarını şaşırmışlar abi. Odaya girişorsun perde otomatik açılıyor kendi kendine, ne gerek var.

* Gece acıktım bir yere gittim, gecenin de ilerleyen saatleri. Bir mantı sipariş ettim. Sağıma soluma bakıyorum hep böyle mafya mafya adamlar. Masalarına birileri geliyor tehdit ediyorlar gidiyor, sonra başkası geliyor ona da hakaret ediyorlar falan dedim birazdan tararlar burayı herhâlde. Bir de ben çok pısrırık kaldım, önümde acısız sarımsaksız mantı. O saatte uyanık olduğuna emin olduğum bir arkadaşımı aradım, telefonda tehdit etmeye başladım durduk yere. Çocuk da diyor ki, ne diyon Cem? Yok dağıtımda hatalar oldu çok kelle gidecek falan diyorum, coştum kendimden geçtim, adamların da dikkatini çektim herhâlde kısık sesle konuşmaya başladılar. Öyle olunca apar topar kalktım sanki bir olaya gidecekmiş gibi hesabı istedim 12 liraymış mantı, kartla ödeyince 12 lirayı tabii az önce estirdiğim fir-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

*Ama güvenlik
gerekçesiyle üzerinde
nakit taşımaya
bir mafya da olabilirim
kime ne.*

tına zedelendi biraz ama güvenlik gerekçesiyle üzerinde nakit taşımayan bir mafya da olabilirim kime ne.

* Evde yaymış otuyorum Google'dan bildirim "Bölgenizde hafif trafik var" tamam da napiyim inip trafiği mi açayım Google.

* Şezlonglarda bir abiyle tanışık bebeği oynatırken falan, ne iş yapıyorsunuz, dedim yöneticim dedi. Biraz daha konuştuktan sonra kuruyemişçi olduğu ortaya çıktı. Neyi yönetiyorsun leblebileri mi arkadaş.

* Genel bir rahatsızlık. "Trafikte hata yapan şoförün tipini merak etmek."

* Bu kendi kendine park edebilen yeni nesil arabalar, çekici gelince de yine kendi kendine kaçabiliyor mu acaba? Öyleyse alınır.

* Aşkın Nur Yengi "Ay İnanmıyorum" şarkısında tam olarak neye inanmadığını söylemiyor gibi sanki şarkı boyunca.

* Tarkan'ın çocuğu kendisinin Tarkan'ın çocuğu olduğunu bilmiyor. Ne acayip. Ben Tarkan'ın çocuğu olsam 3 ayda konuşmayı söküp dost meclisinde sabah akşam lafı babama getirirdim. Okulda baban ne iş yapıyor diye sorsalar "Babam Tarkan," derdim. "Tarkanlık yapıyor."

Genel bir rahatsızlık.
"Trafikte hata yapan
şoförün tipini
merak etmek."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

MEKTUPLARDAN MÜREKKEP: ÇANAKKALE

Hayatta kaç Ortaköy gördüm? Önce Kızıltepe-Mardin arasındaki yol tamiratı esnasında okul servisinin yolu uzatmak zorunda kalması ve içinden geçtiğimiz o köyün adı. Normalde yarım saat olan yolun bir buçuk saate uzaması ve serviste muttasıl çalan Atilla Taş, "Zennube". Dozê'yle yaptığımız edepli müdahalenin sonunda artık ara ara çalan Yorum'un albümü. Ama derdim "geçmiş" anlatmak değil. Geçmişini her şeyin önüne koyup oradan söylem üretenele çok kızardım. Zamanla ben de onlardan oldum. Olmayayım, olmayacağım (Twitter'da küfreden o arkadaşa buradan, selam sarkıtıyorum, sağ olsun).

İkinci Ortaköy en şöhretlisi. Köprünün tam altındasın, yanın yören turist dolu, elinde beliren kumpiri yiyorsun, tercihan kış aylarını idrak etmekte, İstanbul'un çok güzel olduğunu ama bu gördüğün manzaranın kurgulanmış bir manzara olduğunu düşünüyorsun. Sonra Boğaz'dan sert bir rüzgâr esiyor. Rüzgâr genelde ne zaman sert eseceğini bilen bir şeydir. O da sağ olsun.

Üçüncü Ortaköy mevzubahis olanı. İstanbul'dan doğru giderken Gelibolu'ya varmadan önce, sol kolda kalan ve hatta iki dağın arasında kalan bir muhit. Orada bir piyade tugayı var ve haritada yeşil çizilen o dağın tepesinin adı "İtdurmaz Tepesi". İt durmaz ama nöbette durulur. İlla bir şekilde durulur. Soguk? O bambaşka bir bahis, döneceğiz.

ALES derler bir sınav vardı, şimdi adı kim bilir ne oldu. Hoş, LES olduğu zamanları da hatırlıyorum. Lisans üstü eğitim sınavı. Bir gün bir gündür, tugayın dışında zaman geçirmek müthiş bir şey. Ece Ayhan'ın neden "sivil" dediğini anladığımı sandığım, oraya yaklaştığımı düşündüğüm anlar – yanlış. Sınav merkezde, üniversitede. Orada uğramak istediğim iki kitapçı var – aylardır kitapçı görmedim, ne büyük sorun! Öte yandan yetişememe ihtimalim var ve yolun sağ yanında bir köy var, Yalova köyü. Orada Ece Ayhan'ın mezarı var ("gor" kelimesi güzel bir kelimedir). Kitapçılar ve güzel yemek, çay, kahve mi; Yalova mı? Toteme sığmıyorum, bindiğim su steysin araba Eccebat feribotuna saniyelerle yetişirse, demek ki gitmem lazım Çanakkale'ye, merkeze. Yetişmezse, elbette başka bir memnuniyetle Yalova köyüne döneceğim. Köylülere mezarı soracağım, biraz durup Gelibolu merkeze döneceğim. Oradan da tugaya. Hangisi oldu, yetiştin mi, güzel yemek mi yedim, kabre mi uğradım... Şimdi bunu ayırt edemiyorum. Yahut etmek istemiyorum.

Deniz mi komşu Çanakkale'ye, Çanakkale mi denize komşu? Üstelik, kalesi nerede? Kalesi olan kaç şehir gördüm? "Dur yolcu" ama nerede dur?

Çay bahçeleri şehri. Şakir'in Yeri, Donanma Çay Bahçesi, Harmanyeri Çay Bahçesi, Park Çay Bahçesi, Serdümen Aile Çay Bahçesi, Nezih Aile Çay Bahçesi... Hafta sonları internet kafelerinde üç numara tıraşlı, yüzü güneşten (kışın kardan) konpaka genç adamlar. Bilardo salonunda çayları kahveleri ikram eden garsonlar hakkında konuşurlar ve iki yudum bir şey içmek için inzibat kovalarlar. Kovalayana inzibat denmez, kovalanana denir. Ya Gelibolu? (Biraz sessizlik.)

Durmadan çalan bir radyo, orada, köşede. Granitin grisine yansıyan tepe ışıkları. Ötede biip biip diiiiit sesi çıkaran ve asla ne işe yaradığını merak etmediğim tuhaf bir makine, onun mekanik sesinin gün içinde dönüşmesi. Radyoda sürekli açık TRT, saat başlarında "ajans". Fokurdayan, fokurdayan çay. Pantolon cebinde küçük yeşil Ece Ajandası. Radyoda bir haber: "Amerikalı büyük yazar J. D. Salinger bugün öldü. Uzun zamandır inzivada yaşayan Salinger, özellikle *Çavdar Tarlasında Çocuklar* romanıyla tanınıyordu. Edebiyat dünyasını yasa boğan bu haber..." Buraya kadar belki normal. O esnada önümde açık duran kitap *Franny ve Zoëe* olmasaydı. Ve rüzgâr. Hayır rüzgârdan bir kere daha bahsetmeye lüzum yok. Uzaktan bir ses, "Hoca, edebiyat dünyasını yasa boğan haber diyorlar. Ben de o dünyadansın, hadi yasa boğul da görelim." Bir çay daha içmez miyiz? Hep benden söz

Ömer Ural

Fuat, Osman, Ümit, Ferhat Abi, Nevzat Abi, Engin... Hep aynı memleketlerden, âdeta "Hadi arkadaş olun" diye yan yana konmuş sakıncalı kimseler. Kimimiz kendi kendine bir İlkay Akkaya şarkısı söylerken faş oluyor, kimimiz yastığın altındaki dergiyi yakalatınca. Un taşıyoruz. En çok Fuat taşıyor. Fuat her şeye çok acele ediyor. Sonunda ölümden de beri kalmıyor. Orada da acele ediyor. Bir yaz günü Ankara'da ölüyor. Batıkent'te kimse kimseye bakamıyor. Feryat, Antakya'da bir kadın isimdir.

Yıllar sonra izlediğimiz bir film. Meğer o coğrafyanın filmi. *Ahlat Ağacı*'nın bir başarisı da (bu demek oluyor ki başka başarıları olduğunu da düşünüyoruz) kanımca "Çan"ı filmin kahramanı yapmasıdır. Hatta Çanakkale'nin kendisinin. Dağlar, taşlar, asker mektupları, imamlar, hocalar, babalar, oğullar, anneler, kız kardeşler... Hepsinin yanında bir Çanakkale. Truva atı? Daha güzel saklanılacak yer bilmiyorum ben orada.

Saati denize ayarlı. Bunda kusur yok ama kusuru ötede; O saat su geçiriyor.

*Ahlat Ağacı'nın
bir başarısı da kanımca
"Çan"ı filmin
kahramanı yapmasıdır.*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Cansu Cindoruk

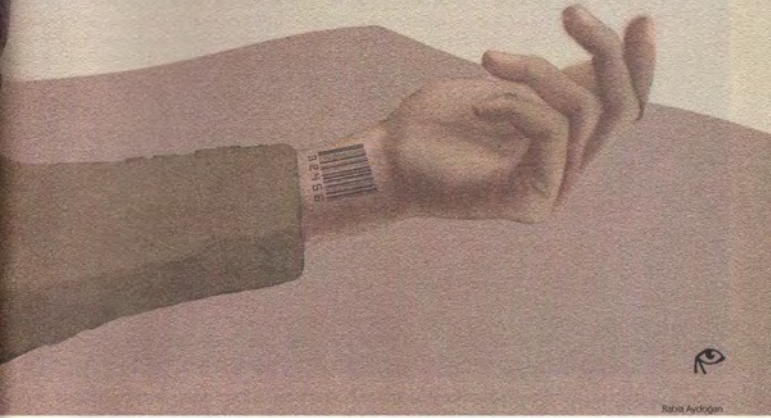
TEMAS

Bütün gördüklerimiz, işittiklerimiz, sevdiklerimiz veya sevediklerimiz birbirlerine bağlıydı. Bir üzüntünün sebebi, bir başka sevinçti. Sokaktaki yaşlı adamın bir adımı, evdeki çocuğun gülümsemesiydi. Dünyaya henüz gelen bebeğin ağlayışı, onu kapıda bekleyen kardeşinin kahkahasıydı.

Bütün gördüklerimiz, işittiklerimiz, sevdiklerimiz veya sevediklerimiz birbirlerine bağımıydı. Dünya hem birimizin hem hepimizin etrafında dönüyordu. Biricik de bunu düşünüp duruyordu. Yuvarlak masanın etrafına birer birer dizilmiş bunca insanın tek tek yüzüne bakıp gülümsüyor; bu küçük topluluğun ne büyük işler başarabileceğini kestirmeye çalışıyordu. Yine kendilerine göre oldukça önemli bir mesele için toplanmışlardı. Kendi dertleri bir kenarda dursun; önce toplum için hamle yapacaklardı. Oysa her birinin içinde ne kıyametler kopuyordu. Uykuya daldıkları nadir zamanlarda nice dalgalara yelken açıp uçsuz denizlerde yüzüyorlardı. Yine de soracak olursanız, hepsinin işi başından aşkındı ve herkes kendi filminde başrolü oynuyordu.

Biricik işini kaybedeli birkaç ay olmuştu. İlk gürültülü ama pahası az bir semte taşınmıştı. Sonra iş arayışları devam ederken bu kocaman dünyada aslında ne kadar da küçük olduğunu fark etmişti. Gerçekten öyle küçüktü ki şimdi, yerine bir yenisinin konamayacağını düşünürken aslında kimsenin ihtiyaç bile duymadığı bir elemandan ibaret olduğunu anlıyordu. Kendisinden belki onlarca, belki de binlerce vardı. Biricik giderdi, yerine bir başkası gelirdi. Düzen bu kadardı; yaşadığımız dünya bundan ibaretti. Ona soracak olursanız, şu ara en işsiz dehizlerde kendisinin yaşadığını söylardı. Hâlbuki bir dokunuverse solunda oturan

*Bütün gördüklerimiz,
işittiklerimiz,
sevdiklerimiz veya
sevediklerimiz
birbirlerine bağlıydı.
Bir üzüntünün sebebi,
bir başka sevinçti.*

Rabia Aydoğdu

kamburu çıkmış Ahmet'e, belki bin ah işitecekti.

Kamburu çıkmış Ahmet desen, nasırlı parmaklarını gizlemek için elleri ceplerinde gezerdi. Nasırlarını kimse de görmezdi ya işte, o yine de utanırdı. Balya balya para saçan kodamanların teknelerinde ne iş yaptığını bir Allah'ın kulu sormazdı. Şişmiş gözlerine bir bakan olursa "Geç yattım," derdi. Bütün gerçekleri ortaya dökmeye ne lüzum vardı? Oysa hasta annesinin ilaçlarını alabilmek için bu gece de taksiye çıkacaktı. Yarın yine şişmiş gözlerine bir bakan olursa "Uyku tutmadı," deyip geçiştirecekti. Ona soracak olursanız, şu ara en derin kuytulara kendisinin saklandığını söylerdi. Hâlbuki bir dokunuverse solunda duran gözü yaşlı Deniz'e, belki bin derdiyle karşılaşacaktı.

Deniz üç yıllık evliliğini; beş yıllık ilişkisini daha iki hafta önce bitirmişti. Beş yıl boyunca aynı koltuğun üzerinde uyusan, o koltuğun bile yokluğuna alışman zaman alırdı. Bazı insanlar farklı evlere bile zor taşınırdı. Deniz de şimdi, "Bırakın evi falan taşımayın... Ben yeni bir hayata taşınıyorum," diyordu. Yalnızca kocasını değil; bir hayatı, başka bir aileyi ve en çok da kendi çatısının altında kurduğu düzenini terk ediyordu. Hayalleriyle girdiği evinden, bavullarıyla çıkıyordu. Ne zaman kendisiyle baş başa kalsa gözlerinden yaşlar boşalıyor, hıçkırıklara boğuluyor ve sonra sessizce susuyordu. Bu da böyle bir döngüydü işte. Önce ağlatıyor, sonra acıtıyor ama bir şekilde bitiyordu. Bitmeyen ne vardı ki zaten? Şu kocaman sandığımız hayatlarımız bile her gün sona eriyordu. Yine de ona soracak olursanız, bu çöküntünün her saat artarak çoğaldığını söylerdi. Hâlbuki bir dokunuverse solunda dikilen Eylül'e, belki yapraklarını döküverecekti.

*Hâlbuki
bir dokunuverse
solunda dikilen Eylül'e,
belki yapraklarını
döküverecekti.*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

KUŞKONMAZ ÇORBASI

Artan yemeği yoğurt kabıyla sokağa bırakmaya indi. Ürperdi, hava serinlemişti. Evi, meraklı yapısını çok tatmin eden bir konumdaydı. Zira yaşadığı yer biraz yukarıda kaldığından sadece kendi sokağını değil, yakın çevreyi alçaktan uçan bir kuşun bakışıyla görebiliyordu. Yokuşun sonundaki rutubet kokulu eski İstanbul evinin cumbasına tav olup kiralamaya karar verdiği an geldi aklına. Zamanın geçişine doğa aracılığı ile tanıklık etmek bir tutkusuydu. "Buraya bir divan koyar, kahvemi alır, kitap okurum. Mevsimleri seyrederim. Güzel ışık alıyor ev. İlkbaharda, yazda güneşim bol olur. Sonbahar geldiğinde düşen yaprakları izlerim. Yağan yağmuru sonra kar tanelerini..." diye düşünmüştü.

Şimdi o cumbadan yıldızları seyrediyordu. Evvelsi gece hiç uyuyamamıştı. Adını koyamadığı bir eksiklik hissediyordu içinde, bir olmamışlık. Baktığında yolunda gitmeyen hiçbir şey olmamasına rağmen sanki pahalı, organik malzemelerle hazırlanmış ama tuzu unutulmuş bir kuşkonmaz çorbası gibiydi yaşamı. Ve tuz onun için yemeğin lezzetini belirleyen malzemeydi. Dün uyuyamadığında battaniyesiyle gün doğumunu izlemeye yine tam şu an olduğu yere yerleşmişti. Sorsan gün batımını gün doğumundan daha çok severdi ama gün doğumunun görsellikten öte, yaşamsal, işlevsel bir büyü vardı. Ağustos böcekleri bile sustuğunda kısa bir sessizlik oluyor ama hemen sonra, saat 05.00 gibi çark dönmeye başlıyordu sanki. Her şeyden ama her şeyden önce, ilk yaprak bile hışırdamadan belki, mis gibi mayalı ekmek kokusu yayılıyordu mahallede. O kokuyu takip eden dakikalar içinde sokaklar küçük küçük kıpırdanıyordu. Esnaf abiler dükkân açmaya, çocuklar ellerindeki ekmek peyniri ısıra ısıra okula, hep bir yere geç kalmış gibi görünen gençler, sırtlarında çantaları, işe ya da derse doğru yola çıkıyorlardı. Sokak kedileri gölgenin içinden gelip gerine gerine güneşin vurduğu 50 santimetrelilik bölgeye ilerleyip yeniden hızla uykuya dalyıyorlardı. Sonra pazar arabalarını sürükleyerek alışverişe giden ablalar çıkıyordu sokağa. Adım seslerinin arttığı saatler korna sesleri de yükselmeye başlıyordu. Bir kere korna çaldı mı zaten canlanan bir kartpostalı izler gibi dalgın izlediğin şehir bir rüyaya dönüşüyordu, irkilip kendine geliyordu insan.

*Şimdi her yer
karanlıktı,
hafif transparan
siyah bir örtü
örtülmüştü
gündüz yaşananların
ve yaşayanları
üzerine.*

Şimdi her yer karanlıktı, hafif transparan siyah bir örtü örtülmüştü gündüz yaşananların ve yaşayanların üzerine. İlerideki parka gözü takıldı. Yürüyüş yapmak için bazı sabahlar erkenden gittiği o parkta genç bir adam, elleri cebinde, hafif ıslık çalarak yürüyordu. Arkasında da 4 ayaklı bir ordu. Kimse birbirinin üzerine çıkmıyor, itişip kakışmıyor, sakın fakat heyecanlı, ilerliyorlardı onlar için önemli olduğu belli bir yere. Adam parkın çıkışına yakın yerde, düz bir çim alana gelince durdu. Çantasından ağır olduğu anlaşılan koca bir kutu çıkardı. Köpekler neşeye kuyruk sallıyordu. Herhâlde artık yemek, kemik gibi bir şeyler vardı kutuda. Ne olacağını anladığında film sıkıcı gelmeye başlar ya, gecenin cumbadaki gizli izleyicisi de heyecanını yitiriyordu. "Dişlerimi fırçalayıp yatayım, biraz telefona bakar uyurum" diye geçirdi içinden. Derken kulağına bir melodi ilmişti. Yumuşak, tatlı, huzur veren bir mızıkası sesiydi bu. Kız kafasını o yöne çevirince şaşırdı. Bütün köpeklerin önünde herbirine özel olarak hazırlanmış küçük bir kase duruyordu, ortalarında da adam, yanında yanan bir mum, bağdaş kurmuş, mızıkası çalıyordu. Bir insanın başka bir insana düştüğünde elini uzatması bile az rastlanır bir şey olmuşken 'ona ait' olmayan birkaç canlıya romantik bir geç akşam yemeği hazırlamak, bir de mızıkası çalması da neyin nesi?

Daha fazla şey öğrenmek istiyorsa depresyon hırsısını üzerine geçirip oraya gitmesi gerekiyordu. Hızlı adımlarla ilerleyip parka girdi. Öndeki kare o kadar sempattikti ki, nadiren yaptığı bir şey olarak bir yabancıya, mızıkacı adama gülümsedi. Adam kızı fark edince duraksadı. Utangaç bir tebessümle yüzüne düşen perçemi eliyle geri itti. Sonunda soru işareti hissedilen bir "Merhaba...?" dedi.

Kız o ana kadar hayatında bu kadar güzel yüze sahip bir canlı görmediğini fark etti, hiç bu kadar etkileyici bir merhaba işitmediğinden emin, affalamış bir hâleydi. Bir şeye dikkatli bakarken suratında aşırı agresif bir ifade belirirdi, "Allahım lütfen şu an böyle gözükme-

"Merhaba. Evden müziği duyunca merak ettim. Bu zamanda çok mızıka çalan kalmadı."

Adam güldü:

"Güzel müziğin buluşturucu etkisi."

"Sahiden ne yapıyorsunuz burada böyle?"

"Arkadaşlarımla vakit geçiriyorum. Her gece olmasa da haftada en az 3 akşam buraya gelirim. Bu bizim bir ritüelimiz."

"Köpeklerle mi?"

"Evet. Bu çocukların herbirinin hikâyesi ayrı. Hepsini sokak köpeği. İki tanesini 6-7 aylıkken buldum, beslenemedikleri için hastalanmışlardı. Veteriner, serum, ek mama derken toparladık. Eve aldım, ama ne yaptysam durmadılar. Bir yere gittikleri de yok ya, dışarıda olmak istiyorlardı sadece. Balkondan kaçıyorlardı ama yaptıkları tek şey mahallede volta atmak. Onlara saray sunsan yine sokağı isterler çünkü hamurlarında yok ehlileşmek. Baktım bir gün bir arkadaşlarını alıp gelmişler. Benim de zor bir dönemimdi, herkese mama yetiştirmemin imkânı yok. Evde ne varsa bölüştük. Sonra o da bizimkilere katıldı. Ergenliklerini birlikte geçirdik. Delikanlılar bazen dayak yiyip geliyorlardı. Biri kaç gece hoşlandığı kız yüz vermiyor diye balkonun önünde vik vik ağladı, teselli ettim. Böyle böyle derken işte kalabalık bir arkadaş grubum oldu."

"Hâlâ köpeklerden bahsediyoruz değil mi?"

"Lütfen onlara adlarıyla hitap et. Bu Bilgili. Bodur olan Huysuz. Yanındaki Sütlü. Su içseğini Yağlı. Çiğköpek."

Aslında daha kalabalıktır ama tabii her zaman herkes programını uyuramaz. Eski oturduğum yer buraya yakındı ama bu parka hiç gelmemiştim. Böyle çim alan, güzel bir yer bulunca bir gün hepsini toplayıp getirdim. Burada aynı böyle sofrayla oturduk, bütün gece oturduk. Sonra gece yine eski mahallelerine götürüp bıraktım. Alıştıkları yer değişmesin diye hani. Ama yok. Sabah bir uyanım, buradalar. O gün bugündür onların da yeni evi burası oldu. Özgürken, çok uzaklara gitme şansları varken benim olduğum yerde olmayı seçtiler, bu benim için çok kıymetli. Ben de o yüzden onlara bu şekilde teşekkür ediyorum."

"Ama ben uzun zamandır burada oturuyorum. Mızıka sesiniye ilk kez duydum."

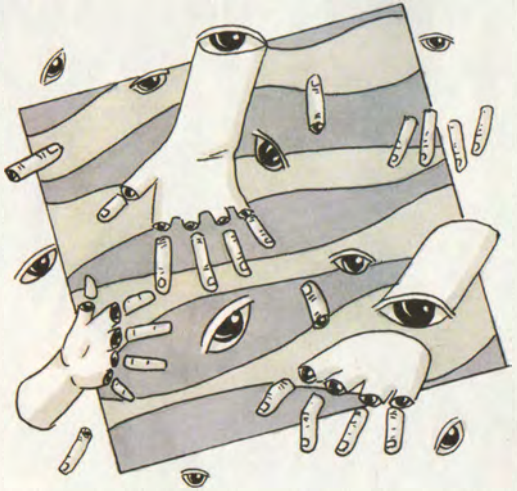
"Doğru. Bazıları gök gürültüsünden korkuyor. Eski evde balkonda mızıka çaldığımda gelip bahçeden dinlerlerdi. Fark ettim ki onları sakinleştiriyor. Şimdi doğru çıkın, çıkmasın, meteorolojide hava uyarısı gördüm mü akşam toplantılarımıza mızıkamı da getiriyorum. Hani rahatlar da gece hava bozsa bile huzurlu uyurlar diye."

Kızın kendini çimdikleyesi geldi. Masal gibi dinledi anlatıklarını. Kalbi çok hızlı atıyordu, gecenin sessizliğinde duyulmasından korkarak gülümsedi.

"Umarım deli değilsindir," dedi ve elini uzattı. "Ben Su." Yanlarına bağdaş kurup oturdu.

"Hepimiz kadar," dedi adam, "Marcus."

Marcus. Kusku olmaz çorbasının tuzu Marcus.

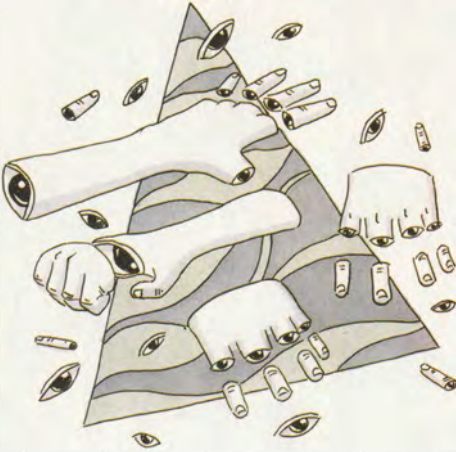
Merve Özdolap

KABUK

Anlaşılmak, insanın en büyük zaafı, yanlıgısı ve yarası.

Kimsenin birbirini dinlemediği, duymadığı, kendinden başka bir şey anlatmadığı bir zamanın ortasına doğduk. Yahut zaman hep böyleydi, biz gelip bir yerinden tutunduk. Gördük, taklit ettik, model aldık, öğrendik. Pek bir şey değiştirmeyi de dert etmedik. Her ne olduysa sonuçta, bir kısmımız kendi köşesini tuttu, temas etmekten korktu. Tek ve biricik ve yegâne ve eşsiz olduklarını kendilerine kendilerince kanıtlaya kanıtlaya sonunda hepsi küçük birer tanrı oldu. Sonra küçük cennetlerinde kendilerine küçük kutsal anneler, babalar, hanımlar veya beyler yapıp onlara taptılar. Bunlar, hiçbir gerçekliğe uymayan ama sorgusuzca kutsanmış huyları, hatları ve detaylarıyla sevmeye layık olduklarını yaratıcılarının zihinlerinde döne döne oynattıkları sapmış anılarından aldılar. Yani, kendilerini tüm kırılganlıklardan korumak için her şeyi yapabilecek bu tanrıcıklar, sevgiyi bile bir daha dokunamayacakları, birlikte yaşamayacakları hayali ve sözde kutsal varlıkları üzerinden anlamlandırdılar. Acı çekmek bile kontrol altında olacaktı böylece. Tek bir kutsal vardı ve bir daha olmayacaktı, herhangi bir duygu, anı ve ilişki için emek vermeye de gerek olmayacaktı anlayacağınız. Malum, ortada bir "kutsal" varsa o sorgulanmaz, yargılanmaz ve herhangi bir benzeri olmaz. Tıpkı kendi varlıklarına atfettikleri anlam gibi; kendilerini de sorgulamaz, yargılamaz ve herhangi bir benzerlerinin olduğuna inanmazlar. Dolayısıyla kimse özel, değerli ve yeterli değildir. Bunu aynaya bakmaktan korkan küçük tanrıcıklar mı söy-

Anlaşılmak, insanın en büyük zaafı, yanlıgısı ve yarası.

lüyor? Oysa anlatmadıkları için anlaşılmazlar, dinlemedikleri için anlamazlar, bakmadıkları için göremezler. İlk başta bunları kendilerine yapabilseler ve kutsalın parlak ışığı yerine gün ışığı, ay ışığı veya gece karanlığında bile olsa kendilerine bakabilseler "anlaşılmak" bir ütopya olmaktan çıkardı. Çünkü anlaşılmak, bakmak ve görmeye çalışmak, dinlemek ve anlamaya çalışmak sonucu gelip çalar kapısını, arayanın. Ama bu arayış için bile önce kendine dönmek gerekir. Bu yüzden anlaşılmayı beklemek, çoğunlukla aptallıktır. Anlaşılabildiğine inanarak açtığın avucuna sadaka diye bir mendil bile konmaz. Boşluk alıp boşluk vermenin adı da ilişki kurmak olmaz. Potansiyelini keşfettiğin bir paylaşma alanı yakalasan da karşında deney fareleri gibi çaresizliği öğrenmiş bir grup bulma ihtimalin yüksek olacaktır. Bunların büyük yanılgısıysa insani yerlerini törpüleyip her şeyi rasyonalize ederek hayatta kalabileceklerine inanmalarıdır. Sevgili küçük kutsalcıklar duygularını görmezden gelerek hayatta kalabilirler belki ama bence bir hayatı yaşayamazlar. Kendilerini korumak için gizlendikleri, içinde rahat nefes alamadıkları ve aslında gerçekten gören gözler için şeffaf olan kabuklarının ardında kendilerine acımaktalar mıdır bilinmez ama bu kabukla kendilerini pazarlayacaklar. Tabii ki bu da bir işe yaramayacak. Çünkü hiç durmadan o şeffaf kabuğun da bir üst modeli çıkacak. Kabuğun ardındaki her yönüyle güzel gerçeklik tüm renkleriyle solmaya devam edecek, güneş görememektен. Hapsettiler onu uzun zamandır. Çürüye çürüye aynı hâle geliyor şimdi içerdeki, kabukların altında.

*Bu yüzden
anlaşılmayı beklemek,
çoğunlukla aptallıktır.*

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

MARDİN'DE KİMLİK BULMAK

"Şairlerin şüirlerine teslim aldığı hikâyeler dolaşır durur senin, benim, berikinin semalarında. Suskun, ağır bir ışık eşliğinde kaderlerimize yazılır tecrübelerimiz fakat nüfus cüzdanlarımıza yazılmaz. Yıkımlarımızın, çöküşlerimizin hikâyelerini, yazarlar yüz yıllardır kaleme alırlar da kimliklerimizdeki bilgi hanelerinde doğum tarihlerimiz yazar. Tecrübelerimiz yazılıysaydı tahmin et, nelere konu olurduk biz seninle..."

Evvela; Diyarbakır, Siverek, Şanlıurfa, Harran ve son olarak Mardin... 8 Haziran 2019, Mardin'deyim. Kim bilir sen nelerledesin... Dijital çağın teknolojilerine, bir yerlerde gördüğüm aynadaki silüetimi çekerken bir saniye bile düşünmeden sileceğim hatıralarımı işliyorum da; ne seni, ne beni, ne tanımadıklarımızın yasını tutmalarımızı, hiç mi hiç görmediklerimizin öykülerini okurken yüreğimizin sızlamalarını, ileride beraber hatırlamak üzere defterlerimize not almaları, bize hiç uğramaz dedığımız bir uyku basmasına olmadık yerlerde yakalanmaları, koltuklarda git gel birlikte uzanıp düştü olmanın erdeminden bahsetmeyi fakat kendimizi ne erdemli ne de adil olamadığımız yaşlarımızı, izini bilmediğimiz toprak parçalarını göğsümüze basıp bir başkasını basamamayı... İşte bunları işleyemiyorum.

Mardin, Çakır sokakta yürürken yerde bir kimlik buldum. Bir kadın kimliği. Adı, soyadı, T.C kimlik numarası, bildiğimiz türden bir kimlik. Öyle ya da böyle kimliğin sahibiyle karşılaşacağımızı biliyordum. İnsan kendine yaklaşanı önceden hissetmez mi ah canım? İnsan bir ömrü çizmeye başladığı andan itibaren, yazılıp silinmiş ve silinen sayfalarında yol yol izler kalmış bir ilkokul defteri gibi taşımaz mı tecrübelerini canım? Ben de kendimce, elimde bilmediğim bir coğrafyanın kimliğiyle bana açılacak bir kapıyı bekliyorum. Sahibini aradığım kimliğe bakıyorum bakmasına da o bilindik rakamlar, şehirler ve ülkeler dışında insana dair bir şey bulamıyorum.

Elimde kimlikle sokakta ne yöne gideceğimi tayin ederken önümdeki ahash kapı açıldı. Sekiz yaşlarında bir çocuk açtı kapıyı. Elimdekini görünce burnunun ucunu kimliğe değdirene kadar ilerledi ve kimliktekinin tanıdı. Ardından içeriye doğru bağırdı ve kolunun altında tuttuğu topuyla buyur etti beni. Başladım incelemeye... Evin ortasında bulunan taş avluları bitişigindeki diğer evlerden ayıran taş duvarlar vardı. Yan evlerin boşluğundan sızan genç bir kadının sesi, kendi kına gecesini bir başka komşusuna anlatıyor, sonra altınları alan karış tarafın aynı zamanda düğün gecesini beğenmeyişlerinin sebeplerini sorgulama hikâyeleri dönüyordu. Herkes birbirini son derece iyi duyuyordu duymasına ama yine de zamanla kulaklarına varmadan tüm sesler duvarları yalayıp havada yok oluyordu. Duymuyorlardı, görmüyorlardı, bilmiyorlardı... Hayatımızdaki alışkanlıklarımız da buna yeltenmiyormuydu? İşte o alışkanlıklarımızı da kimliklerimize yazamıyoruz...

Birkaç dakika izledim avlunun kenarlığındaki gölgelikte oturan, kimliğin sahibi genç kadını. Kapıyı açan çocuğun annesiydi. Beni güler yüze ya da sevinçli bir ses tonuyla karşılamadı. Yöreye ait kenarları beyaz oyalı yarı şeffaf tülbentiyle kucağında kapıyı açan çocuğun ufak kardeşini uyutuyordu. Uyuturken mırıldandığı ninninin kelimelerinin, durduğum yerden kulağıma varmadığını fark ettiğimde, mesafe ayarını iyi yapamadığımı anladım. Gerçeğe yakın olduğunuz ilhakların ağızlarından çıkacak her sözcüğe ulaşabilmek için mesafenizi, ceketinizin önünü ilikler gibi ayarlamak istiyordunuz oysa. Henüz kadına yaklaşmamıştım. Gördüğüm şey ise yokluktı. Görseniz avlunun etrafını, eşikten girilen bir oda, kömür ocağında bir çaydanlık, duvarda asılı yarısı koparılmış takvim, hepsi bu kadardı. Doğru'ya doğru yolculuğunuz başladı mı belki eğitim seviyesi azalıyordu fakat samimiyet artıyordu. Batı'ya dönerkense eğitim seviyesi artıyordu, doğruyu belki ancak insan hoşluğuyla uzanacak bir oyuk bulunamıyordu. İşte bunları da kimliklerimize yazamıyoruz...

Anne, bana kapıyı açan oğluna koşma, uzanma, kirlatme, bitirme, asılma, zorlama söylemlerinde bulunmuyordu. Ninni söylüyordu söylemesine fakat ne söylediği sözcükleri duvabiliyordum ne de onunla laflamak için araya girebiliyordum. Hayatımda kendimi hiç bu

*İnsan bir ömrü
çizmeye başladığı andan
itibaren, yazılıp
silinmiş ve silinen
sayfalarında yol yol
izler kalmış bir ilkokul
defteri gibi taşımaz mı
tecrübelerini canım?*

“Uzaklardan göz kırpan anılarımız, yakınlardan gel de beni biraz oy diyen anılarımız, daha sonra mutlaka kendimi hatırlatırım şimdilik unut beni diyen anılarımız, sonsuza dek ötelediğimiz anılarımız, bir başka kalbin bizi nasıl unuttuğunun içinden geçen anılarımız, hangi yollardan geçeceğimizi bilmesek bile her günün mutlaka bizi bir yolun izinde yürüttüğü anılarımız, bilmediğimiz duygularla sürüklendiğimiz anılarımız, işte bunları kimliklerimize yazamıyoruz...”

denli yalnız hissetmemiştim... Mesele şu ki; kadınlar için sanki bir bilgi ambarı vardı yeryüzünde ve ambarın kural-larını kadınların koymadığı aşıkardı. Giydiğim kıyafetler, kim bilir belki de renkler, cisimler ve yaşadığımız şehirler bizi bir şekilde ayırıyordu. Yine de ikimizin gözlerinden çıkan aynı çılglık, birazdan aramızdaki tül perdeyi aralamamıza yardımcı olacaktı... O tül perdenin aralığında uzanıp dedim ki:

“Tek başıma geldim İstanbul’dan ta buralara kadar. Yıllar evvel, pek değer verdiğim biriyle onun memleketinde buluşacaktık fakat gelmedi buluşmamıza. Öylece kalakalmıştım bilmediğim bir kara parçasının ortasında. Anladım ki yolculuklarımı yalnız yapabilirim. Siz? Siz de tek misiniz?”

“Yok, eşim Diyarbakır’da kalıyor bir süredir. Anladım gitti, ne zaman çocuk doğuyor o vakit şehirde kalıyor.”

İkimiz de gerçeği biliyorduk fakat yarayı deşmek, kabuğu yerinden kaldırmak istemiyorduk. İşyan nedir bilmeyen, fazlasıyla evcimen hemcinsimin bir şeyleri kendiliginden anlatıyor olması aramızdaki tül perdenin rengini beyaza çalan tonlara kadar açabildi. Son noktada kimliğin sahibiyle aramızdaki perde olabildiğince seffalaşmıştı.

Kimliğin sahibi kadın ne vakit çocuk doğuruyordu, vücudu hafif edilgen, hormonları son derece aclaşıyordu, eşi şehre iniyordu. Bu kadın sırdasıydı, dostuydu, yılların emekleriyle yoldaşydı eşinin. Fakat eşi şehirde berikinin vücuduna ihtiyaç duyuyordu. Aklımda beliren meseleyse şuydu; biz kadınlar birbirimizi kategorilere bölüyor, anında ötekileştirip rekabete girmeye çalışıyorduk. Mesleklerimizde dahi birbirimizin ayakını kaydırmaya çalışır hâle geliyorduk. Okul sıralarındanayken bir başka hemcinsimiz biraz yükselsin, biraz parlasın, onu paçalarından aşağıya çekmek, söndürmek istiyorduk. Otel koridorlarında, restoranlarda, şehirler arası tren yolculuklarında yan yana otururken, aynı anda bir otobüs durağında dururken, çocukların okul çıkış saatlerinde kapılarda birlikte beklerken nasıl oluyordu da bir diğerimizin yüzüne dahi bakmaz, aynı yaşanmışlıklara sahip olmamıza rağmen birbirimizin dilinden anlayamaz hâle gelmiştik? İşte bunları kimlikleri-

mize yazamıyoruz...

Otelim Diyarbakır’daydı, akşama kalkacak bir uçagım olduğu için hızlıca çıkmam gerekiyordu Mardin’den. Kapıdan çıkmak üzere kimliği kadına teslim ettiğim sırada sohbetimiz son buldu. Kadın ninnisini söyleyerek uyutmaya devam etti çocuğunu. Başından beri ninniye ait kelimelerin hiçbirini duyamamıştım, kapıdan çıkarken kulağımı diktim. Ah canım, gördüm ben bir annenin ağzından dökülen her bir sözcükte dünyanın bütün çılglıklarını. Tecrübelerimiz kimliklerimize yazılmazdı da ninnilerimize, türkülerimize, evlerimizin duvarlarına, arabalarımızın dikiz aynasından sarkan kartonetlere, sevgilerimizi yaşayışlarımıza yazılırdı. Duyabildiğim dize şöyleydi:

Üzerime tan vakti çeke yim yorğanımı

Toprak olayım altında...

Ufalanıp eskiden kalma sandığıma

Bedenim tez vakit uzansa...

Duyduğum, sizinse okuduğunuz ninni değil, فرمان... Ninnilerimizi almışlar yüreğimizden ve yerine kurak, ufalanan bir taş parçası koymuşlar. O gün yerde bir kimlik buldum, bilgi hanelerinin karşılarında bilindik şeylerin yazıldığı... Ceplerimizdeki cüzdanların içindekilerle aynı. Uzaklardan göz kırpan anılarımız, yakınlardan gel de beni biraz oy diyen anılarımız, daha sonra mutlaka kendimi hatırlatırım şimdilik unut beni diyen anılarımız, sonsuza dek ötelediğimiz anılarımız, bir başka kalbin bizi nasıl unuttuğunun içinden geçen anılarımız, hangi yollardan geçeceğimizi bilmesek bile her günün mutlaka bizi bir yolun izinde yürüttüğü anılarımız, bilmediğimiz duygularla sürüklendiğimiz anılarımız, işte bunları kimliklerimize yazamıyoruz...

Doğum tarihlerini, yerlerini, anne baba adlarını, medeni durumları oya gibi işliyorlar nüfus cüzdanlarımıza. Oysa konuyla ilgili son sözü yazar söylüyor: “Hatıralar da dal istiyor, kuşlar gibi konacak...”

Ah canım, kimliklerimizde doğum tarihlerimizin yazdığı hanelerin karşısına, rakamlar yerine tecrübelerimizi kazınmayı istediğimizi hepimiz anlarız. Bir şeyi ömür boyu kaybettirimiizi anladığımız gibi.

Aysu Altaş, Şiir

YOL

çıkamaz sokaklara uzanan
yapış yapış bir yalnızlık yolundayım
kurtaramazsın ayaklarımı çamurlu bataklığın
gözlerimi günahkâr asfaltıyla betonlarına akıtıyorum
kızıl bir trafiğin ortasında
bir deri bir kemik esmer çocukların susuzluğunda
ciğerlerimi simsiyah nefeslerden mahrum bırakıyorum
demir maskelerden sızan insanımsı suratlara
bir defa daha, bile isteye yanıliyorum
her karışı kullanılmış bir çölün ortasında
tuzlu ve kızıl şerbetinden yudumluyorum
kendimden uzak
müsait bir yerde inmeyi bekliyorum
oksijen kaplamalı yaşam müebbetinde
bir günde doğup her gün öldüğümü
mavi kanatlı kelebeklere anlatıyorum
bırak senin de yüreğinden dökülsün
bildiğin yerlere giden yolların
isim diye taşıdığın üç beş harfi kopar derinden
hiçliğini de al gel
üç yüz günah kadar ileride
tenha bir yer biliyorum
ömrün sonunda bekliyorum

Bir insan söylediği şeylerden çok söylemedikleriyle insandır.
Söylemeyeceğim çok şey var.

Albert Camus

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Wallbook Art & Illustration Firması

KAFKAKURU - Ekim 2019 - Çizim: Tülav Pa

YAŞIYORUM

E. M. CIARON

Melankoli Üzerine

Kendimizden kurtulamadığımız zaman, kendimizi yiyip bitirmenin tadını çıkarırız. Belirgin lânetleri telafi eden Gölgeleer Prensi'ni istediğimiz kadar yardıma çağıralım: Hastalık olmadan hastayızdır ve zaafımız olmadan cehennemliğizdir. Melankoli *egoizmin düş halidir*. Kendinin dışında artık hiçbir nesne, hiçbir sevgi ya da nefret sebebi yoktur; durgun çirkefe aynı şekilde düşüş, cehennemsiz bir lânetlinin o aynı ters dönüşü, telef olma ateşinin o aynı tekrarları vardır. Hüzün derme çatma bir çerçeveyle yetinir; melankoliye ise, asık suratlı ve buharlı lütfunu, sınırları belirsiz olan ve iyileşmekten korktuğu için dağılmasına ve dalgalanmasına bir sınır konmasından çekinen derdini saçmak için bir mekân sefahati, bir sonsuzluk manzarası gerekir. İzzetinefsin en tuhaf çiçeği olan melankoli, kendi usaresini ve bütün zayıflıklarının diriliğini türettiği zehirlerin ortasında serpilip gelişir. Kendini yozlaştıranla beslenerek, kucağa hoş gelen isminin ardında, Mağlubiyet'in Kibri'ni ve Kendine Acıma'yı gizler...